

EKONOMICKÁ INFORMÁCIA O TERITÓRIU

Kazašská republika

[Všeobecné informácie o krajine](#)

OBSAH

	Strana
I. Základné ekonomické informácie	
I.1 Základná charakteristika hospodárstva	3
I.2 Hlavné odvetvia hospodárstva	7
I.3 Členstvo v medzinárodných organizáciách	12
II. Podpora obchodu a podnikania	12
II.1 Podnikateľská legislatíva	12
II.2 Programy podpory zahraničného obchodu, technickej a finančnej pomoci	14
II.3 Verejné obstarávanie	14
II.4 Zmluvná základňa	15
III. Investície, energetika, veda a výskum	16
III.1 Priame zahraničné investície	16
III.2 Energetická politika krajiny	18
III.3 Veda, výskum a vývoj, inovácie	19
IV. Zahraničný obchod Kazachstanu	20
IV.1 Dovozný a vývozný režim, obchodná prax	20
IV.2 Základná štatistika zahraničného obchodu	21
IV.3 Tovarová štruktúra zahraničného obchodu	22
IV.4 Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu	23
IV.5 Vývoj zahraničného obchodu so SR	25
V. Marketingová stratégia	28
V.1 Obchodné zvyklosti v teritóriu	28
V.2 Vyhodnotenie odbytových možností SR	29
V.3 Marketingová stratégia pri vývoze do Kazachstanu	33
V.4 Praktické informácie	34
VI. Zoznam dôležitých ekonomických inštitúcií, zdroje informácií o Kazachstane	36

I. ZÁKLADNÉ EKONOMICKÉ INFORMÁCIE

I.1 Základná charakteristika hospodárstva

Kazachstan je ekonomicky najrozvinutejšou krajinou spomedzi štátov Strednej Ázie, ktoré patrili do bývalého sovietskeho bloku. **Od januára 2015 je jedným zo zakladajúcich členov Eurázijskej ekonomickej únie,** čo do značnej miery determinuje prioritnú orientáciu jeho ekonomiky na krajiny EÚ, hlavne na Ruskú federáciu, ktorá je hlavným obchodným partnerom v dovoze a 3. najdôležitejším vo vývoze. Významným momentom z hľadiska zaradenia Kazachstanu do medzinárodného ekonomického systému bol jeho **vstup do WTO v decembri 2015.**

Krajina disponuje významnými zdrojmi energetických surovín, hlavne ropy, zemného plynu a čierneho uhlia, ako aj **nerastných surovín a kovov** (urán, meď, zinok, fosfor, olovo, železná ruda, mangán, chróm, titán, bauxit, zlato, striebro, síra). Celkové zásoby primárnych energetických zdrojov, vrátane ropy, zemného plynu, uhlia a uránu, sa odhadujú na približne 32 mld. ton ekvivalentu ropy, čo predstavuje asi 4 % svetových zásob energetických zdrojov. **Ťažobný priemysel možno označiť za motor hospodárskeho rastu Kazachstanu,** ktorý sa však intenzívne snaží diverzifikovať štruktúru svojej ekonomiky a znižovať rozhodujúcu závislosť od energetických zdrojov. Úspech ďalšieho rastu exportu nerastných surovín, kovov a tiež poľnohospodárskych plodín bude závisieť od lepšej spolupráce so susednými krajinami, pričom limitujúcim prvkom je tu skutočnosť, že Kazachstan nemá priamy prístup k svetovým moriam.

Hlavným cieľom Stratégie rozvoja Kazachstanu do roku 2050 je dosiahnuť, aby sa krajina zaradila do prvej tridsiatky najvyspelejších ekonomík sveta. Nová hospodárska politika krajiny "Nurly Žol" (Svetlá cesta) vymedzuje strategické úlohy a smerovanie krajiny na nasledujúce obdobie do r. 2019, dôraz je kladený najmä na rozvoj infraštruktúry. Na jej naplnenie sú určené predovšetkým zdroje z Národného fondu Kazachstanu, ktorý sústreďuje príjmy z predaja nerastných surovín (spolu 2 355,9 mld. ₸ na celé programové obdobie). V rámci uvedeného programu bolo zo štátneho rozpočtu na r. 2016 určených 151,3 mld. ₸ na rozvoj infraštruktúry. V roku 2017 to bude 143,5 mld. ₸. Pri realizácii uvedeného programu bolo v roku 2016 vytvorených 105 tisíc nových pracovných miest (200 tis. za obdobie 2014-16).

Pilierom novej hospodárskej politiky je Plán infraštruktúrneho rozvoja Kazachstanu na roky 2015-2019, ktorý predpokladá:

- rozvoj dopravno-logistickej infraštruktúry v rámci formovania makroregiónov, ktoré majú byť spojené s hlavným mestom cestnou, železničnou a leteckou dopravou;
- rozvoj priemyselnej infraštruktúry;
- rozvoj energetickej infraštruktúry, výstavba vedenia vysokého napätia s cieľom prepojenia energeticky silných severných regiónov s južnými;
- modernizácia komunálnej infraštruktúry, na ktorú má byť ročne určených 200 mld. ₸;
- skvalitnenie bytového fondu formou výstavby nájomných bytov pre nízkopríjmové skupiny obyvateľstva, ako doplnok k už existujúcim spôsobom podpory výstavby bytov;
- rozvoj sociálnej infraštruktúry;
- podpora malého a stredného podnikania, s cieľom dosiahnuť jeho podiel na tvorbe HDP 50%.

Dynamika rastu reálneho hrubého domáceho produktu sa od roku 2011 postupne spomaľuje a nepomohlo jej ani prechodné mierne oživenie v r. 2013. Zatiaľ čo v r. 2011 ekonomika krajiny rástla 7,4 %-ným tempom, **tvorba reálneho HDP za rok 2016 sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom zvýšila o 1,0 % (46,2 bil. ₸ v b.c.)** oproti 1,2 % v r. 2015 a 4,2 % v r.

2014. Vzhľadom na postupný pokles výmenného kurzu národnej meny tenge (₸) voči \$ tvorba HDP v r. 2016 bola na úrovni 135 mld. \$, čo je hodnota o 27 % nižšia, ako v predchádzajúcom roku (184,4 mld. \$) a v podstate menej vypovedá o skutočnom raste alebo poklese ekonomiky v uplynulom roku z pohľadu jej vonkajšej konkurencieschopnosti. Podľa oficiálnych údajov štatistického úradu Kazachstanu tvorba **HDP na 1 obyvateľa v roku 2016 dosiahla hodnotu 7 585,2 \$** oproti 10 509,9 \$ v predchádzajúcom roku.

Základná charakteristika ekonomiky Kazachstanu 2011 – 2016

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
HDP (mld. ₸)	28 243,1	31 015,2	35 999,0	39 675,8	40 884,1	46 193,4
HDP(mld. \$)	192,6	208,0	236,6	221,4	184,4	135,0
Rast reálneho HDP(%)	7,4	4,8	6,0	4,2	1,2	1,0
HDP/1 obyv. (mil. ₸)	1,075	1,847	2,113	2,294	2,330	2,595
HDP/1 obyv. (\$)	11 634,5	12 387,4	13 890,8	12 806,7	10 509,9	7 585,2
Investície do ZK (mld.₸)	5 010,2	5 473,2	6 072,7	6 591,5	7 024,7	7 718,7
Investície do ZK (mld.\$)	34,2	36,9	33,3	36,8	31,7	22,6
Index spotrebiteľských cien	107,4	106,0	104,8	107,4	113,6	108,6
Životné minimum (\$)	109,6	112,8	116,9	106,4	88,6	63,2
Životné minimum (₸)	16 072	16 815	17 789	19 068	19 647	21 612
Priem. nom. mzda (₸/mes.)	90 028	101 263	109 141	121 021	126 021	142 351
Priem. nom. mzda (\$/mes.)	614	679	717	675	568	416
Minimálna mzda (₸/mes.)	15 999	17 439	18 660	19 667	21 364	22 859
Miera nezamestnanosti (%)	5,4	5,3	5,2	5,0	5,0	4,9
Pracovná sila 15+r. (tis. osôb)	8 774,6	8 981,9	9 041,3	8 962,0	9 074,9	8 963,6
Maloobchod (mld. ₸)	3 865,8	4 567,7	5 474,3	6 332,3	6 555,8	7 661,8
Rozpočet:						
Príjmy (mld. ₸)	5 370,8	5 813,0	6 382,4	7 321,3	7 634,8	9 308,5
Výdavky (mld. ₸)	5 423,3	6 268,9	6 852,7	7 791,9	8 227,1	9 433,7
Deficit (mld. ₸)	-568,6	-890,3	-700,9	-1 086,6	-915,7	-737,7
Deficit (ako % HDP)	-2,0	-2,9	-1,9	-2,7	-2,2	-1,6
Prílev PZI (mld. \$)	26,5	28,9	24,1	23,7	14,8	20,6

Zdroj: ŠÚ KZ (= Výbor pre štatistiku Ministerstva národného hospodárstva Kazachstanu), Národná banka KZ, Ministerstvo financií KZ

Databáza štatistických informácií o aktuálnom vývoji hospodárstva Kazachstanu:

<http://www.stat.gov.kz/>

<http://www.economy.gov.kz/ru/kategorii/ekonomika-v-cifrah>

Deficit bežného účtu platobnej bilancie v r. 2016 dosiahol 8,52 mld. \$ a oproti predchádzajúcemu roku sa zvýšil o 66 %. Štruktúra platobnej bilancie odhaľuje ďalšiu slabú stránku kazašskej ekonomiky (popri surovinovo orientovanom priemysle a s ním spojennej tovarovej štruktúre vývozu, ktorú tvoria hlavne suroviny) – nízku exportnú výkonnosť sektoru služieb (21 % HDP za r. 2016), kde dovoz služieb dlhodobo dvojnásobne prevyšuje vývoz.

Platobná bilancia Kazachstanu 2014 - 2016

	2014	2015	2016	Index 2016/15
Vývoz tovarov a služieb	86 927,6	52 991,9	43 610,9	82,3
• tovary	80 309,5	46 515,9	37 301,2	80,2
• služby	6 618,1	6 476,0	6 309,7	97,4
Dovoz tovarov a služieb	56 980,2			
• tovary	44 064,0	33 844,4	27 869,3	82,3
• služby	12 916,2	11 582,2	11 061,4	95,5
Bilancia tovarov a služieb				
• tovary	36 245,5	12 671,4	9 431,9	74,4
• služby	-6 298,1	-5 106,3	-4 751,7	93,1

Saldo bežného účtu platob. bilancie	5 957,4	-5 142,1	-8 517,8	165,7

Zdroj: Národná banka KZ, údaje v mil. \$

Prognóza vývoja HDP na rok 2017, na základe ktorej bol koncipovaný nový štátny rozpočet, **uvažuje s jeho rastom o 1,2 %**. V hodnotiacej správe Medzinárodného menového fondu z februára 2017 sa uvádza, že rast HDP by v tomto roku mohol dosiahnuť 2,5 %, EBRD očakáva ekonomický rast na úrovni 2,4 %. Podporovaný by mal byť zvyšovaním ťažby ropy a pozitívnym dopadom štrukturálnych reforiem, hlavne Iniciatívy **100 konkrétnych krokov, stanovenej prezidentom Kazachstanu Nursultanom Nazarbajevom**. Z vonkajších faktorov, ktoré by mohli spomaliť dynamiku hospodárskeho rastu Kazachstanu, však aj naďalej ostávajú nízke svetové ceny nerastných surovín a spomaľovanie hospodárskeho rastu v Ruskej federácii a Číne. Ekonomický výhľad Kazachstanu 2017-2020:

<https://tradingeconomics.com/kazakhstan/forecast>.

Hlavné postavenie v kazašskej ekonomike patri sektoru služieb, ktorého podiel na tvorbe HDP v roku 2016 dosiahol 57,9 % pri miernom raste o 0,9 v porovnaní s predchádzajúcim rokom. **Jeho dôležitou súčasťou bol veľkoobchod a maloobchod** (17,1 % HDP – medziročný pokles o 1,4 %), realitné služby (8,4 % HDP, nárast o 2,6 %), doprava a skladovanie (8,3 % HDP, nárast o 3,7 %), profesionálne, vedecké a technické aktivity (5,0 %).

Podiel odvetví produkujúcich tovary na HDP v r. 2016 predstavoval 36,4 % pri medziročnom náraste o 1,2 %. **Kľúčovú úlohu tu zohráva ťažobný priemysel** (12,8 % HDP, pokles o 2,7 %) a priemyselná výroba (11,1 % HDP, nárast o 0,7 %). Podiel poľnohospodárstva, lesného a rybného hospodárstva na HDP v roku 2016 predstavoval 4,6 % a oproti predchádzajúcemu roku sa zvýšil o 0,2 %. Spomaľovanie rastu ekonomiky sa odráža aj v slabších výsledkoch zahraničného obchodu, ktorého celkový obrát sa v roku 2016 znížil o 19 % pri vývoze 36,78 mld. \$ (pokles o 20 %) a dovoze 25,17 mld. \$ (pokles o 17,6 %).

Prílev priamych zahraničných investícií do kazašskej ekonomiky v roku 2016 predstavoval **20,6 mld. \$** a oproti 14,8 mld. \$ v predchádzajúcom roku sa zvýšil o 40 %. Uvedený výsledok možno označiť za úspech, nakoľko v r. 2015 došlo k poklesu prílevu PZI o 38 % (-2 % v r. 2014). Rozhodujúca časť PZI v roku 2016 smerovala do ťažobného priemyslu, geologického prieskumu a spracovania surovín. Hlavnými zahraničnými investormi sú Holandsko, USA, Švajčiarsko a Francúzsko. **Celkový stav PZI v ekonomike Kazachstanu k 31.12.2016 dosiahol 129,8 mld. \$.**

Hodnotenie Kazachstanu zo strany medzinárodných ratingových agentúr je nasledovné: Agentúra Fitch začiatkom mája 2017 potvrdila rating KZ na úrovni BBB so stabilným výhľadom. Podobné je aj hodnotenie zo strany Standard&Poor's (BBB-) a Moody's (Baa3). **V hodnotení World Bank a IFC „Doing Business 2017“ sa Kazachstan umiestnil na 35. mieste.**

Veľkou výzvou pre Kazachstan v dohľadnej budúcnosti bude spustenie ďalšej fázy privatizačného programu, v rámci ktorého sú ponúknuté aktíva 782 spoločností, vrátane 216 subjektov v správe suverénneho fondu „Samruk-Kazyna“. V prvom kole bude privatizovaných 47 spoločností tohto fondu, z čoho 7 projektov bude realizovaných formou IPO. Fond „Samruk-Kazyna“ pritom nie je malý hráčom na trhu, celkové aktíva vo výške 67,4 mld. \$ ho v hodnotení inštitútu Sovereign Wealth Fund Institute radia medzi 30 najväčších suverénnych fondov na svete. **Celkové príjmy z privatizácie sa odhadujú na 4 až 7 mld. \$** podľa toho, aký bude aktuálny dopyt na finančných trhoch v čase zverejnenia jednotlivých projektov.

V kazašskom hospodárstve **bolo koncom decembra 2016 zamestnaných celkovo 8,553 mil. osôb** (medziročný pokles o 0,8 %), z toho bolo 6,343 mil. osôb zamestnancov a 2,211 mil. samostatne zárobkovo činných osôb. Počet registrovaných nezamestnaných

predstavoval 445,5 tis. , miera nezamestnanosti bola 4,9 % (jún 2017: 4,9 %), priemerná nominálna mzda 154,6 tis. ₯.

Štruktúra zamestnanosti podľa jednotlivých odvetví hospodárstva je s výnimkou poľnohospodárstva odrazom ich podielu na tvorbe HDP. **Najväčším zamestnávateľom je sektor služieb, ktorý sa na celkovej zamestnanosti v decembri 2016 podieľal 63,2 %**, pričom najviac pracovných miest bolo vytvorených vo veľkoobchode a maloobchode (15,3 %), ako aj vo vzdelávaní (12,1 %). V priemysle, ktorý koncom decembra 2016 generoval 12,7 % pracovných príležitostí, bolo najviac osôb zamestnaných v spracovateľskom priemysle (6,6 % celkového počtu zamestnancov) a v ťažobnom priemysle (3,2 %). Zamestnanosť v stavebníctve je pomerne vysoká a dosahuje 7,9 %. Sektor poľnohospodárstva, lesného a rybného hospodárstva sa na zamestnanosti podieľa pomerne vysokou hodnotou – 16,2 %, hoci jeho podiel na tvorbe HDP dosahuje iba 4,6 %.

Súčasný trendy: Situácia na pracovnom trhu nezaznamenala za ostatných 7 rokov (2010-2016) výraznejšie zmeny; **mierny rast zamestnanosti možno pozorovať v sektore služieb (2,2 % v r. 2016)**. V oblasti služieb sa pritom v súčasnosti darí všetkým sektorom okrem dvoch: ubytovacích a stravovacích služieb, finančných a poisťovacích činností. Najväčším „skokanom“ v službách je nesporne sektor vzdelávania, kde sa od r. 2010 (816,3 tis. miest) podarilo zvýšiť zamestnanosť o 26,5 %, inými slovami 216,5 tis. pracovných miest (spolu 1 032,8 tis. osôb).

K silnému poklesu zamestnanosti dochádza v sektore poľnohospodárstva: z 2,29 mil. osôb v r. 2010 sa znížila na 1,39 mil. v r. 2016, kedy iba za jeden rok došlo k poklesu pracovných miest o 10,8 %. Zamestnanosť v priemysle stagnuje a dlhodobo sa pohybuje okolo 1 mil. osôb. Podobná je aj situácia v stavebníctve, kde sa celkový počet zamestnaných osôb pohybuje medzi 600-650 tis. osôb; pokles v r. 2016 bol minimálny (-1,5 %). Počet zamestnancov verejnej správy a obrany sa za ostatných 7 rokov zvýšil z 375,5 tis. na 472,8 tis. koncom r. 2016.

Štruktúra zamestnanosti podľa hlavných odvetví hospodárstva 2014 – 2016

	2014	2015	2016	Index 2016/15	Podiel 2016 (%)
Zamestnanosť celkom	8 500,1	8 623,8	8 553,4	99,2	100,0
Z toho:					
Poľnohospodárstvo, lesné a rybné hosp.	1 605,1	1 553,4	1 385,5	89,2	16,2
Priemysel	1 090,7	1 083,7	1 087,2	100,3	12,7
• ťažobný	294,6	284,2	277,6	97,7	3,2
• spracovateľský	536,3	552,6	568,2	102,8	6,6
• výroba el. energie, plynu, pary	173,4	165,1	161,2	97,6	1,9
• dodávky vody, odpadové hosp.	86,5	81,9	80,2	97,9	0,9
Stavebníctvo	678,0	689,5	679,1	98,5	7,9
Služby celkom	5 130,7	5 296,9	5 401,6	102,2	63,2
Z toho:					
• Veľkoobchod a maloobchod	1 248,4	1 260,9	1 305,9	103,6	15,3
• Doprava a skladovanie	584,9	619,5	619,5	100,0	7,2
• Ubytovacie a stravovacie služby	167,3	174,2	170,9	98,1	2,0
• Informačné a komunikačné služby	160,1	151,7	160,1	105,5	1,9
• Finančné a poisťovacie činnosti	192,6	195,1	180,1	92,3	2,1
• Realitné služby	87,5	94,2	114,8	121,9	1,3
• Odborné, vedecké a technické s.	162,0	221,3	240,2	108,5	2,8
• Administratívne a podporné služby	196,4	234,3	255,5	109,0	3,0

• Verejná správa, obrana	467,7	470,8	472,8	100,4	5,5
• Vzdelávanie	982,4	1 012,8	1 032,8	102,0	12,1
• Zdravotníctvo a sociálna pomoc	464,0	455,3	469,7	103,2	5,5
• Umenie, zábava	132,3	127,3	132,6	104,2	1,6
• Ostatné služby	285,1	279,5	246,7	88,3	2,9

Zdroj: ŠÚ KZ, údaje v tis. osôb

Štruktúra **vonkajšieho dlhu** je v Kazachstane vykazovaná ako štátny a štátom garantovaný dlh (8,4 % celkového dlhu koncom roku 2016), a súkromný negarantovaný dlh, ktorý je podstatne vyšší (91,5 %). Celkový vonkajší dlh k 31.12.2016 predstavoval 163,8 mld. \$ a v porovnaní s predchádzajúcim rokom sa zvýšil o 6,8 %. K 31.03.2017 uvedená hodnota mierne stúpla na 165,5 mld. \$.

Vonkajší dlh Kazachstanu

	2014*	2015*	2016*	Index 2016/15	Podiel 2016 (%)
Vonkajší dlh celkom	157 428	153 381	163 758	106,7	100,0
Z tohto:					
Štátny a štátom garantovaný dlh	6 402	12 874	13 710	106,5	8,4
Súkromný negarantovaný dlh	145 125	140 507	150 048	106,8	91,6
Vonkajší dlh (ako % HDP)	71,2	83,2	121,3	145,8	-
Vonkajší dlh (ako % HDP)**	35,2	38,7	53,7	138,8	-
** bez úverov medzi firmami					

Zdroj: ŠÚ KU, údaje v mil. \$

*/stav k 31.12. príslušného roka

I.2 Hlavné odvetvia hospodárstva

Hlavným odvetvím hospodárstva je sektor služieb, hoci jeho podiel na tvorbe HDP zatiaľ nedosahuje hodnoty bežné v rozvinutých ekonomikách (**57,8 % v r. 2016**). V oblasti služieb je najdôležitejší veľkoobchod a maloobchod (podiel 16,8 % na tvorbe HDP v r. 2016), realitné služby (8,7 %), doprava a skladovanie (8,3 %), odborné, vedecké a technické činnosti (5,0 % HDP v r. 2016).

Štruktúra HDP podľa hlavných odvetví

	2014 (mld. ₸)	2015 (mld. ₸)	2016 (mld. ₸)	Podiel 2016 (v %)
Hospodárstvo úhrnom	39 675,8	40 884,1	46 971,2	100,0
V tom:				
Odvetvia produkuje tovary	14 893,9	14 540,6	17 161,3	36,5
Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov	1 717,8	1 925,9	2 140,0	4,6
Priemysel	10 818,1	10 166,9	12 262,5	26,1
• Ťažobný a banský priemysel	5 982,8	5 170,6	6 047,7	12,9
• Priemyselná výroba	4 093,8	4 201,0	5 321,9	11,3
• Elektrická energia, plyn, para	637,5	693,6	775,5	1,6
Stavebníctvo	2 357,9	2 447,7	2 758,8	5,9
Odvetvia produkuje služby	21 757,7	24 243,3	27 176,3	57,8
Veľkoobchod a maloobchod	6 332,7	6 994,0	7 898,8	16,8
Doprava a skladovanie	3 144,6	3 520,5	3 876,0	8,3
Ubytovacie a stravovacie služby	366,5	420,2	528,7	1,1
Informačné a komunikačné služby	1 005,2	1 071,8	978,4	2,1
Finančné a poisťovacie činnosti	1 199,4	1 430,7	1 668,8	3,6

Realitné služby	3 283,0	3 685,6	4 101,2	8,7
Odborné, vedecké a technické činnosti	1 670,6	1 864,4	2 335,9	5,0
Administratívne a podporné činnosti	752,9	846,5	1 005,3	2,1
Verejná správa	773,2	809,4	856,1	1,8
Vzdelávanie	1 125,5	1 197,3	1 325,3	2,8
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	666,3	729,9	888,8	1,9
Umenie, zábava	289,1	329,3	357,6	0,8
Ostatné služby	1 119,4	1 312,7	1 323,0	2,8
Hrubá pridaná hodnota	36 651,6	38 783,9	44 337,6	94,4
Čisté dane z produktov a dovozov	3 024,3	2 100,2	2 633,6	5,6

Zdroj: ŠÚ KZ, bežné ceny

Priemysel: Podiel priemyslu na tvorbe HDP v r. 2016 dosiahol 26,1 %, dôležitý je ťažobný a banký priemysel (12,9 % podiel na HDP v r. 2016) a priemyselná výroba (11,3 %). V sektore ťažobného a bankého priemyslu je najdôležitejšia ťažba ropy, zemného plynu, uhlia, neželezných kovov a železnej rudy. Medzi hlavné odvetvia priemyselnej výroby možno zaradiť výrobu drahých a neželezných kovov, výrobu potravín a železnú metalurgiu.

Priemyselná produkcia

	2016 (mld. €)	Index 2016/2015	Podiel 2016 (v %)
Priemysel celkom	18 559,2	98,9	100,0
V tom:			
Ťažobný a banký priemysel	9 295,9	97,3	50,1
• Ťažba ropy	7 160,2	98,2	38,6
• Ťažba neželezných kovov	803,5	107,8	4,3
• Ťažba železnej rudy	192,9	87,1	1,0
• Ťažba zemného plynu	175,9	104,8	0,9
Priemyselná výroba	7 705,5	100,7	41,5
• Výroba drahých a neželezných kovov	2 227,1	108,5	12,0
• Výroba potravín	1 335,4	103,9	7,2
• Železná metalurgia	1 127,4	103,3	6,1
• Výroba koksu	631,1	100,6	3,4
• Výroba rafinov. ropných produktov	621,4	100,4	3,3
• Výroba ostatných nekovových prod.	393,3	95,3	2,1
Elektrická energia, plyn a para	1 371,5	100,4	7,4
• Výroba/distribúcia elektrickej energie	1 004,9	100,7	5,4

Zdroj: ŠÚ KZ

Podiel jednotlivých regiónov (oblastí) Kazachstanu na priemyselnej produkcii nie je rovnomerný, najdôležitejšia je Atyrauská oblasť (23,9 % celkovej priemyselnej produkcie Kazachstanu v r. 2016), nasleduje Karagandská oblasť (10,2 %), Mangystauská (10,0 %) a Západokazachská oblasť (8,7 %).

Tržby v priemysle

	2016 (mld. €)	Index 2016/2015	Podiel 2016 (v %)
Priemysel celkom	18 559,2	98,9	100,0
V tom oblasť:			
• Atyrauská	4 433,1	98,9	23,9
• Karagandská	1 895,7	104,9	10,2
• Mangystauská	1 861,2	96,9	10,0

• Západokazašská	1 620,0	98,8	8,7
• Východokazašská	1 437,3	105,0	7,8
• Pavlodarská	1 369,7	101,3	7,4
• Akfubinská	1 202,7	100,2	6,5
• Juhokazašská	776,8	104,4	4,2
• Almaty (mesto)	693,5	100,1	3,7
• Almatinská	645,3	101,2	3,5
• Kyzylordská	645,1	90,2	3,5
• Kostanajská	600,1	100,3	3,2
• Astana (mesto)	426,9	100,9	2,3
• Akmolská	420,7	104,3	2,3
• Žambylská	339,1	102,4	1,8
• Severokazašská	191,7	100,5	1,0

Zdroj: ŠÚ KZ

Top 50 súkromných firiem Kazachstanu podľa Forbes

https://forbes.kz/leader/top_50_chastnyih_kompaniy_kazahstana

Top 50 najúspešnejších podnikateľov Kazachstanu 2017

https://forbes.kz/ranking/50_bogateyshih_biznesmenov_kazahstana_-_2017

25 najrýchlejšie sa rozvíjajúcich firiem Kazachstanu

https://forbes.kz/ranking/25_samyih_bystrorastuschih_kompaniy_kazahstana

Ťažba nerastných surovín

Ropa, zemný plyn: Podľa najnovšej štatistickej ročenky OPEC 2017 má Kazachstan overené zásoby ropy v objeme 30 miliárd barelov (3,9 mld. ton), hlavnými ťažobnými oblasťami sú Tengiz, Karačaganak a Kašagan. Podľa údajov EIA Kazachstan vyťažil v roku 2016 v priemere 1,76 mil. barelov ropy denne, za celý rok 2016 to bolo 65,6 mil. ton. V priebehu roku 2017 sa očakáva postupný rast dennej ťažby ropy na 1,87 mil. barelov. Overené zásoby zemného plynu predstavujú 1,3 bln. m³ pri ročnej ťažbe okolo 20 mld. m³ (v roku 2016 sa v Kazachstane vyťažilo 21,384 mld. m³ zemného plynu).

Kľúčovým hráčom v oblasti ťažby ropy a zemného plynu je spoločnosť **KazMunajGas**:
https://www.kmgep.kz/eng/about_kazakhstan/oil_and_gas_sector/

Informácie o firmách ropného a plynárenského priemyslu:

http://www.businesslist.kz/category/Oil_Gas_Companies

Asociácia firiem poskytujúcich služby v ťažobnom priemysle:

<http://www.kazservice.kz/>

Informačno-analytické centrum pre ropu a zemný plyn: <http://www.iacng.kz/ru/>

Drahé a neželezné kovy: Výroba a export neželezných kovov je druhým najvýznamnejším zdrojom príjmov Kazachstanu. Podiel farebnej metalurgie na celkovom objeme priemyselnej výroby Kazachstanu dosahuje 12 %. V krajine sa ťaží a spracováva meď, olovo, zinok, titán, horčík, drahé kovy. Kazachstan je významným exportérom rafinovanej medi (2,3 % podiel na svetovej výrobe), zaujíma 3. miesto v ťažbe zlata medzi krajinami SNŠ (173 nálezísk zlata) a je tiež významným producentom volfrámu.

Prehľad minerálnych zdrojov Kazachstanu:

<http://www.geoportal-kz.org/index.php/en/geoinfo-en/geo-data-en>

Železná metalurgia: Kazachstan má 8. najvyššie svetové zásoby železnej rudy (8,7 mld. t.j. 6 % svetových zásob). Viac ako 70 % vyťažených rúd sa exportuje. Najvýznamnejším podnikom v oblasti železnej metalurgie je kombinát ArcelorMittal Temirtau (<https://www.arcelormittal.kz/>) ktorý vyrába a exportuje široký sortiment výrobkov zo železa a ocele. Kazachstan má tiež bohaté zásoby chrómových rúd (najväčšie zásoby na svete), na báze ktorých pôsobí niekoľko ferozliatinových závodov. V roku 2016 sa v KZ vyťažilo 35,4 mil. ton železných rúd.

Asociácia ťažobných a metalurgických spoločností Kazachstanu: <http://www.agmp.kz/>

Chemický a petrochemický priemysel

V rámci uvedeného odvetvia sa v Kazachstane vyrábajú plasty, chemické vlákna a nite, karbid vápnika, hydroxidu sodného ap. V krajine fungujú 3 rafinérie vyrábajúce benzín, naftu, vykurovacie oleje, letecký benzín, bitúmeny a ďalšie petrochemické výrobky. V Taraze sa nachádza kombinát na spracovanie fosforitových rúd, ktorý vyrába žltý fosfor (90 % produkcie bývalého ZSSR), minerálne hnojivá a syntetické čistiace prostriedky. Úspešná je tiež výroba priemyselných plynov, spoločnosť Linde v Karagande (<http://kpsp.kz/ru>) pôsobí od r. 2010 a jej investície do súčasnosti dosiahli 160 mil. \$. Výrobou agrochemikálií sa zaoberá spoločnosť EuroChem (investície 130 mil. \$).

<http://www.eurochemgroup.com/en/project/kazakhstan/> .

Farmaceutický priemysel

V sektore pôsobí v súčasnosti 80 spoločností, ktoré ročne vyrobia 11 tis. ton zdravotníckych preparátov v celkovej hodnote 42,4 mld. ₸. Hlavní producenti liekov, ktorí pokrývajú 90 % celkového objemu, sú v Juhokazašskej, Almatinskej oblasti a v okolí mesta Almaty. Podiel domácich výrobcov na trhu s farmaceutickými výrobkami je pomerne nízky, dovozy zo zahraničia kontrolujú až 88 % domáceho predaja. Významní hráči na farmaceutickom trhu: SANTO, súčasť medzinárodnej skupiny Polpharma (<http://www.santo.kz/>), Dosfarm (<http://new.dosfarm.kz/>).

Databáza farmaceutických spoločností:

<http://www.businesslist.kz/category/Pharmacies>

Informácie o farmaceutickom priemysle: <http://pharmnews.kz/>

Strojársky priemysel

Podiel strojárkeho priemyslu na priemyselnej výrobe dosahuje 10 %. Medzi hlavné odvetvia strojárkeho priemyslu možno zaradiť ťažké strojárstvo, výrobu prepravných strojov a zariadení, výrobu elektrických strojov a zariadení. Z významnejších firiem z oblasti strojárkeho priemyslu možno uviesť napríklad spoločnosť ALSTOM, ktorá má spoločný podnik s Kazakh EKZ v Aстане na výrobu lokomotív a vagónov, <http://ekz.com.kz/ru/>. V KZ pôsobí od r. 2010 a jej celkové investície dosiahli 100 mil. \$. Výrobou lokomotív sa zaoberá tiež španielska spoločnosť TALGO Aстана s investíciami vo výške 60 mil. \$, vrtuľníky a letecké komponenty sa vyrábajú v Aстане (spoločný podnik Eurocopter a KZ Engineering <http://www.eurocopterke.kz/>), sústruhy v Almaty, akumulátory v Taldykorgane (<http://www.kainar.kz/page/o-nas?lang=en>), čerpadlá v Aстане, röntgenové zariadenia v Aktobe. V Karagande má svoj závod na výrobu armatúr pre banký a ťažobný priemysel spoločnosť Bohmer (<http://boehmer.kz/>). Elektronické zariadenia (satelitné prijímače) sa vyrábajú v spoločnosti Mitio Electronics v Almaty (<https://cs319060.satu.kz/>).

Informácie o strojárskom priemysle: <http://smkz.kz/>

Informácie o elektroenergetickom priemysle (Elektroenergetická asociácia Kazachstanu):

<http://www.kea.kz/news.php>

Automobilový priemysel:

Výroba a montáž motorových vozidiel sa v Kazachstane rozvíja iba postupne a celkové objemy zatiaľ nie sú výrazné. V roku 2016 sa v krajine vyrobilo (skompletizovalo) celkovo 11

047 motorových vozidiel, čo v porovnaní s predchádzajúcim rokom predstavovalo pokles o 26 %. Výroba osobných automobilov predstavovala 8 397 kusov (pokles o 32,6 %), nákladných automobilov sa vyrobilo 1 892 kusov (nárast o 22,5 %) a autobusov 362 kusov (nárast o 22,7 %). Medzi hlavné spoločnosti v oblasti automobilového priemyslu možno zaradiť firmy TOO Daewoo Bus Kazakhstan (autobusy, www.daewoobus.kz), TOO SEMAZ (traktory, www.semaz.kz), AO Asia Auto (osobné automobily VW, KIA, GM, www.aziavto.kz), TOO BIPEK Auto Kazakhstan (osobné automobily Lada, Škoda, UAZ, Renault www.bipek.kz), LP "Saryarka Avtoprom (Ssang Yong Nomad, Toyota Fortuner, Hyundai (i30, Tucson, Elantra), JSC Agromash (Ssang Yong, Peugeot).

Informácie o automobilovom priemysle Kazachstanu: <http://www.kazautoprom.kz/>

Výroba stavebných materiálov

Podiel výroby stavebných materiálov na priemyselnej výrobe Kazachstanu predstavuje 2 %. Vyrába sa cement, eternit, azbesto-cementové rúry, mäkké krytiny, linoleum, dlažby a obklady, panely, konštrukcie ap. V krajine je dostatok surovín na výrobu stavebných materiálov a využiteľných odpadových materiálov (popol z metalurgickej a chemickej výroby, popol z tepelných elektrární a pod.).

Informácie o firmách z oblasti stavebníctva:

<http://www.businesslist.kz/category/Construction>

Stavebné materiály:

http://www.businesslist.kz/category/Building_materials

Služby v oblasti stavebníctva:

http://www.businesslist.kz/category/Construction_services

Doprava

Kazachstan má významný transportný potenciál vďaka svojej dobrej geografickej polohe v centre Strednej Ázie. V súčasnosti sa do popredia dostáva téma oživenia hodvábnkej cesty, prepravnej trasy z Číny do Európy, kde tak Kazachstan, ako aj Slovensko má svoje záujmy. V Kazachstane je 14,4 tis. km železníc, 151,4 tis. km automobilových ciest a 4 tis. km splavných riek. Výstavbou železničného pohraničného prechodu „Dostyk“ na hranici s Čínou a otvorením železničného spojenia medzi Turkménskom a Iránom bolo zabezpečené železničné spojenie cez Kazachstan medzi čínskymi prístavmi na brehu Tichého oceánu a prístavmi v Stredozemnom mori a Perzskom zálive. Riečna doprava je založená na prepojení Kaspického mora cez ruské rieky na Čierne a Baltické more. Národnou leteckou spoločnosťou je Air Astana (50 %-ná účasť britského kapitálu). V oblasti železničnej prepravy je to železničná spoločnosť KŽT, Kazakhstan Temir Zholy (<http://www.railways.kz/>).

Poľnohospodárstvo

Poľnohospodárstvo je menej dôležitým odvetvím hospodárstva Kazachstanu z hľadiska jeho podielu na tvorbe HDP, ktorý v roku 2016 dosiahol 4,6 %. Dôležité je však z pohľadu zamestnanosti, nakoľko vytvára až 16 % celkového počtu pracovných miest. Na severe sa pestujú obilniny (vývoz dosahuje ročne 9 mil. ton), slnečnica, repka, lan a na juhu bavlník, ryža, tabak, cukrová repa a teplomilné ovocie. Podiel rastlinnej výroby na celkovom objeme poľnohospodárskej produkcie dosahuje 55 %.

Poľnohospodárska produkcia 2012 - 2016

	2012	2013	2014	2015	2016	Index 2016/15
Produkcia celkom	1 999,0	2 386,1	2 527,9	3 307,0	3 615,8	109,3
Z toho:						
Rastlinná výroba	981,2	1 313,0	1 327,9	1 825,2	1 994,7	109,3
Živočišná výroba	1 011,2	1 064,3	1 189,6	1 469,9	1 611,7	109,6

Zdroj: ŠÚ KZ, údaje v mld. ₸

Informácie o firmách z oblasti poľnohospodárstva:

<http://www.businesslist.kz/category/Agriculture>

Poľnohospodárstva technika a zariadenia:

http://www.businesslist.kz/category/Agricultural_equipment

Program rozvoja agrosektora KZ do roku 2020:

www.mgov.kz/programma-agrobiznes-2020

I.3 Členstvo v medzinárodných organizáciách a účasť v integračných procesoch

- ADB, CICA, CIS, CSTO, EAEC, EAPC, EBRD, ECO, EITI (kandidátska krajina), FAO, GCTU, IAEA, IBRD, ICAO, ICC (NGOs), ICRM, IDA, IDB, IFAD, IFC, IFRCs, ILO, IMF, IMO, Interpol, IOC, IOM, IPU, ISO, ITSO, ITU, MIGA, NAM (pozorovateľ), NSG, OAS (pozorovateľ), OIC, OPCW, OSCE, PFP, SCO, UN, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, UNWTO, UPU, WCO, WFTU (NGOs), WHO, WIPO, WMO, WTO OSN (pozorovateľ), ZC.
- **WTO** – od 1996 má Kazachstan štatút pozorovateľa, vstup sa plánoval na druhý polrok 2007, ale rokovania boli prerušené v súvislosti so vznikom Colnej únie medzi Ruskom, Kazachstanom a Bieloruskom (od 1.1.2010). Prístupový proces bol ukončený v decembri 2015 a na zasadnutí 9. MK WTO bol KZ oficiálne prijatý za stáleho člena tejto organizácie.
- Colná únia medzi RF, Bieloruskom a Kazachstanom, podpis zmluvy 6.10.2007. Od 1.7.2011 sa vytvoril Jednotný ekonomický priestor (zrušenie kontroly tovarov na vnútorných hraniciach členských štátov - od 1.1.2012 voľný pohyb kapitálu, služieb, osôb).
- Od 01/2015 bola colná únia pretransformovaná na **Eurázijskú ekonomickú úniu**. Viac info na <http://www.eaeunion.org/>.

II. PODPORA OBCHODU A PODNIKANIA

II.1 Podnikateľská legislatíva

Zahraničné spoločnosti, ktoré začínajú činnosť na kazašskom trhu sa registrujú buď ako štruktúrne filiálky a zastúpenia alebo dcérske spoločnosti.

Štruktúrne filiálky a obchodné zastúpenia

V súlade so zákonmi Kazachstanu štruktúrne filiálky a zastúpenia nie sú právnickými osobami, sú súčasťou štruktúry právnickej osoby, ktorá sa nachádza na inom mieste.

Rozdiel medzi zastúpením a filiálkou je nasledovný:

- zastúpenie realizuje len funkcie zastúpenia a ochranu záujmov právnickej osoby, realizuje obchody a iné právne akty iba v mene právnickej osoby,
- filiálka realizuje všetky alebo časť funkcií právnickej osoby, ktorá ho založila, vrátane funkcií zastúpenia.

Dcérska spoločnosť

Je právnická osoba zaregistrovaná v Kazachstane. Tradične majú dcérske spoločnosti formu akciovej spoločnosti (AO) alebo spoločnosti s ručením obmedzeným (TOO).

Akciová spoločnosť

Minimálny základný kapitál potrebný pri založení akciovej spoločnosti je 50 000 MRP (minimálny rozpočtový ukazovateľ, výšku stanovuje Národná banka Kazachstanu). Akciová spoločnosť je povinná každoročne zverejňovať finančné bilančné výkazy, výkazy ziskov a strát.

Spoločnosť s ručením obmedzeným

Je najrozšírenejšou formou právnickej osoby v Kazachstane. V prípade, že neexistuje nevyhnutnosť ochrany záujmov zahraničného minoritného akcionára vo vzťahu k miestnym

majoritným akcionárom, prísnej kontroly činnosti manažérov a rýchleho predaja záujmov (balík akcií) v spoločnosti, odporúča sa zaregistrovať firmu ako s.r.o. Spoločnosť s, r.o. nemusí zverejňovať svoje finančné výsledky. Minimálny základný kapitál je 100 MR (minimálny rozpočtový ukazovateľ, výšku stanovuje Národná banka Kazachstanu).

Informácie o podmienkach registrácie spoločnosti:

<http://invest.gov.kz/ru/pages/enterprise-registration>

Zoznam poradenských a právnických firiem:

http://www.businesslist.kz/category/Legal_services

Elektronická registrácia podnikateľských subjektov:

http://egov.kz/cms/ru/categories/business_registration

Podnikateľský kódex Kazachstanu:

<http://adilet.zan.kz/rus/docs/K1500000375>

Daňový systém

Priame dane:

Daň z príjmu právnických osôb – základná sadzba je 20 % zo zdaniteľného základu

Daň z príjmu fyzických osôb – základná sadzba je 10 % (dividendy 5 %)

Nepriame dane:

Daň z pridanej hodnoty – základná sadzba je 12 %

Spotrebná daň – prehľad sadzieb je uvedený v kap. 279-280 Daňového zákona

Iné dane – daň z prenájmu, nehnuteľností (1,5 %), pôdy (0,03-0,16 \$/1m²), ťažby surovín, sociálna daň (11 %)

Info o daniach:

<http://invest.gov.kz/ru/pages/nalogooblozhenie-inostrancev>

Zoznam daňových poradcov:

http://www.businesslist.kz/category/Tax_consultants

Bankový systém:

Kazachstan má dvojstupňový bankový systém. Národná banka reprezentuje hornú/prvú úroveň systému. Všetky ostatné banky sú zaradené do druhého stupňa. Špeciálny právny status má Rozvojová banka Kazachstanu. V Kazachstane bolo koncom r. 2016 registrovaných 36 komerčných bánk, z čoho 16 bolo so zahraničnou účasťou. Aktíva bankového sektora v r. 2016 predstavovali 57,6 % HDP, úverové portfólio bolo 37,7 % HDP, vklady klientov predstavovali 37,8 % HDP. Aktíva 5 najväčších bánk pritom pokryli 59,2 všetkých aktív bankového sektora v r. 2016 a 60,6 % všetkých vkladov klientov. Najväčšou bankou je Kazkommertsbank JSC s aktívami vo výške 5 081,6 mld. ₸ (stav k 09/2016), nasleduje Halyk Bank of Kazakhstan JSC (4 208,4 MLD: ₸), Tsesnabank JSC (2 113,6 mld. ₸), SB of Sberbank JSC (1 508,7 MLD: ₸) a Bank CenterCredit JSC (1 320,1 mld. ₸).

Ranking bánk Kazachstanu podľa Forbes:

https://forbes.kz/leader/renking_bankov_kazahstana_2016_2017

Národná banka Kazachstanu: www.nationalbank.kz

Burza cenných papierov Kazachstanu KASE (sídlo Almaty): <http://www.kase.kz/ru>

Kazašská národná mena „tenge“ (₸), ktorej výmenný kurz sa v súčasnosti pohybuje na úrovni 320 ₸/1 \$, sa v minulosti dokázala pomerne dlho držať na podstatne lepších hodnotách okolo 145-155 ₸/1 \$. Vo februári 2014 bola však devalvovaná o 19 % a po ďalšom poklese výmenného kurzu a padajúcich svetových cenách ropy vláda rozhodla v r. 2015 zaviesť

plávajúci výmenný kurz. Jeho hodnota 332,639 ₸/1 \$ k 16.08.2017 naznačuje, že uvedené rozhodnutie nebolo úplne správne a podľa odborníkov možno do budúcnosti očakávať ďalší pokles výmenného kurzu ₸ voči \$ a €.

Poisťovníctvo:

Medzi najväčšie poisťovne patrí Eurasia Insurance Company (aktíva 175 mld. ₸), Victoria Insurance Company (87,1 mld. ₸), Kazkommerts Life (57,6 mld. ₸), NOMAD LIFE LIC (55,3 mld. ₸), Halyk-Kazakhinstrakh (50,7 mld. ₸).

Legislatívny portál Kazachstanu: <http://online.zakon.kz/>

II.2 Programy podpory zahraničného obchodu, technickej a finančnej pomoci, projekty regionálnej spolupráce

Centrálным orgánom zodpovedným za zahraničný obchod a jeho podporu je **Ministerstvo národného hospodárstva Kazašskej republiky** (<http://economy.gov.kz/>). Rada pre konkurencieschopnosť Kazachstanu (<http://competitiveness.kz/>) si kladie za cieľ zaradiť krajinu medzi 30 najrozvinutejších krajín sveta do r. 2050. Poisťovaním exportných operácií a investícií sa zaoberá **KazExportGarant** (www.keg.kz).

Programy štátnej podpory exportu (<http://export.gov.kz/ru/StateSupport/tools>) sa v súčasnosti orientujú na 22 prioritných teritórií, medzi ktoré boli spomedzi krajín EÚ zaradené NSR, Taliansko, Litva, Poľsko, Fínsko, Maďarsko a Rumunsko. Podpora exportu je rozdelená do nasledujúcich hlavných oblastí:

- analyticko-informačné podpora (napr. odvetvové a teritoriálne analýzy, vydávanie časopisu Exporter:),
- finančné nástroje podpory exportu (poistenie exportných úverov, úverové garancie, výhodné úvery cez komerčné banky, kompenzácia častí nákladov),
- podpora umiestňovania tovarov na zahraničných trhoch (obchodné misie, účasť na profilových zahraničných výstavách, spoločné prezentácie v národných stánkoch, prezentácie tovarových značiek),
- zvyšovanie exportného potenciálu (vzdelávanie v oblasti exportu, organizácia kurzov a webinárov),
- organizácia zasadnutí medzivládnych komisií a výborov pre hospodársku spoluprácu.

Informačný portál pre exportérov: <http://export.gov.kz/ru/welcome/exporter>

Informačný portál pre importérov: <http://export.gov.kz/ru/welcome/importer>

Fond na podporu rozvoja podnikania „DAMU“: <https://www.damu.kz/11782>

II.3 Verejné obstarávanie

Zadávanie verejných zákaziek na práce, dodávky tovaru a služieb zo strany štátnych orgánov, štátnych podnikov a súkromných právnických osôb, kde má štát aspoň 50 % akcií a ich pobočiek je regulované zákonom o verejnom obstarávaní č. 303-III z roku 2007. Novelizácia zákona z roku 2008 vylúčila z jeho pôsobnosti Národné holdingové spoločnosti, Národné správcovske spoločnosti, Národné a ich pridružené spoločnosti (tieto subjekty musia nakupovať tovar, stavebné práce a služby v rámci samostatných pravidiel schválených fondom „Samruk - Kazyna“. Vo väčšine aspektov sú tieto pravidlá podobné pravidlám štátneho verejného obstarávania.

Verejné obstarávanie prebieha hlavne v elektronickej forme od ich zverejnenia, predloženia ponúk až po ich vyhodnotenie. Účasť na obstarávaní je preto podmienená získaním elektronickeho kľúča k portálu verejného obstarávania www.goszakup.gov.kz, čo pre zahraničné spoločnosti predstavuje pomerne komplikovaný proces. Okrem elektronickej

formy sa možno stretnúť aj s obstarávaniami, ktoré prebiehajú v papierovej forme, kde je priama účasť zahraničných subjektov podstatne jednoduchšia. Pre slovenských záujemcov sa odporúča zapájať do procesu verejného obstarávania v spolupráci s miestnym partnerom, ktorý už má vlastné skúsenosti s dodávkami pre štátne organizácie a ovláda miestne špecifiká. Priebeh verejného obstarávania je štandardný: Zverejnenie oznámenia o plánovanom nákupe, predloženie ponúk, úhrada zábezpeky, vyhodnotenie ponúk, podpis zmluvy. Všeobecné kvalifikačné podmienky zahŕňajú podmienku, že potenciálny dodávateľ nesmie mať daňové nedoplatky viac ako tri mesiace po dobe splatnosti a nie je predmetom konkurzu alebo likvidácie. Ďalšie špecifické kvalifikačné požiadavky stanovuje objednávateľ pre každý prípad samostatne a môžu obsahovať požiadavky na materiálne, finančné, ľudské zdroje atď. Potenciálny zahraničný dodávateľ musí predložiť identické dokumenty ako domáci záujemca. Dokumenty zahraničnej spoločnosti musia byť notársky overené. Všetky dokumenty v inom ako kazašskom alebo ruskom jazyku musia byť doplnené o overený preklad do ruského alebo kazašského jazyka.

Pri účasti na výberovom konaní majú kazašské spoločnosti prednosť pred zahraničnými na základe pravidla o kazašskom obsahu. Zodpovednou inštitúciou za verejné obstarávanie je Výbor pre finančnú kontrolu Ministerstva financií KZ. Výbor vedie evidenciu inštitúcií, ktoré sú povinné riadiť sa pri obstarávaní zákonom o verejnom obstarávaní. Obstarávania sú v Kazachstane zverejňované na webových stránkach **centrálneho portálu verejného obstarávania**: www.goszakup.gov.kz .

Verejné obstarávanie v rámci fondu Samruk-Kazyna:

www.tender.sk.kz

Informácie o elektronickom verejnom obstarávaní:

<http://www.goszakup.gov.kz/?setlang=ru>

II.4 Zmluvná základňa

- Zmluva medzi Slovenskou republikou a Kazašskou republikou o zamedzení dvojitého zdanenia a zabránení daňovému úniku v odbore daní z príjmov a z majetku (12.7.2008, č.257/2008 Z.z.),
- Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Kazašskej republiky o medzinárodnej cestnej doprave (Bratislava, 31. mája 2004, č. 248/2005 Z.z.),
- Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Kazašskej republiky o hospodárskej a vedecko-technickej spolupráci – platnosť od 7.3.2013.
- Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Kazašskej republiky o ochrane a podpore investícií – platnosť od júna 2016.

III. INVESTÍCIE, ENERGETIKA, VEDA A VÝSKUM

III.1 Priame zahraničné investície:

Celkový stav PZI v kazašskej ekonomike k 31.12.2016 podľa oficiálnych údajov Národnej banky KZ predstavoval **129,8 mld. \$**, prílev investícií za rok 2016 dosiahol 20,6 mld. \$ (www.invest.gov.kz). **Najväčšími investormi v Kazachstane sú Holandsko (63,1 mld. \$, 48,5 % všetkých PZI), USA (24 mld. \$, 18,5 %), Francúzsko (13,0 mld. \$, 10,0 %)**, Japonsko (5,8 mld. \$, 4,5 %), Ruská federácia (4,2 mld. \$, 3,2 %), Čína (3,5 mld. \$, 2,7 %). Slovenské investície v KZ podľa Národnej banky predstavovali 3,0 mil. \$.

Sektorom s najvyšším podielom PZI je ťažba ropy a zemného plynu, kde k 31.12.2016 boli evidované celkové investície vo výške 97,6 mld. \$, čo predstavuje 75,2 % všetkých PZI v kazašskej ekonomike. Menší objem PZI smeruje aj do banského a ťažobného priemyslu (4,4 mld. \$, 3,4 %). Investície do priemyselnej výroby sú podstatne nižšie, dosahujú 6,4 mld. \$ alebo 4,9 % celkových PZI. Aj tu je však **pozornosť investorov sústredená skôr do odvetví s nižšou pridanou hodnotou ako napríklad výroba a spracovania kovov** (4,3 mld. \$, 3,3 % celkových PZI), výroba potravín (0,6 mld. \$, 0,5 %), výroba koksu a rafinovaných petrochemických výrobkov (0,4 mld. \$, 0,3 %). Stav PZI v oblasti stavebného priemyslu koncom r. 2016 dosiahol 3,2 mld. \$ (2,5 % celkových PZI), menej dôležitý je aj veľko- a maloobchod s 3,7 mld. \$ (2,9 %), finančné a poisťovacie služby s 5,0 mld. \$ (3,9 %), architektonické a inžinierske služby s 5,6 mld. \$ (4,3 %), geologický prieskum s 5,5 mld. \$ (4,3 % celkových PZI).

Informácie o podpore investícií v Kazachstane: <http://invest.gov.kz/ru>

Štátna podpora investícií (nad 14 mil. USD):

Daňové stimuly:

- daň z príjmu právnických osôb - 0% po dobu 10 rokov,
- pozemková daň - 0% po dobu 10 rokov,
- daň z nehnuteľností - 0% 8 rokov,
- nulová sadzba DPH pri dovoze.

Oslobodenie od dovozných ciel:

Nulová sadzba cla do 5 rokov na dovoz zariadení, náhradných dielov, príslušenstva a surovín.

Zákon o investíciách:

<http://induzona.kz/wp-content/uploads/2015/06/law-of-the-republic-of-kazakhstan-on-investments.pdf>

Prioritné oblasti štátnej podpory investícií:

1. metalurgia (hutníctvo kovovo a nekovov);
2. spracovanie ropy;
3. strojársky priemysel (výroba automobilov, elektrotechnický priemysel),
4. chemický priemysel (petrochemický, agrochemický),
5. spracovateľský priemysel (výroba potravín).

Viac info:

http://invest.gov.kz/uploads/files/2017/08/01/invest-in-kz_en.pdf

Špeciálne ekonomické zóny (ŠEZ): V prípade investície v niektorej zo špeciálnych ekonomických zón sú investorovi poskytované nasledovné výhody:

- oslobodenie od dane z príjmov právnických osôb;

- oslobodenie od dane z pozemkov;
- oslobodenie od dane z nehnuteľností;
- oslobodenie od dane z pridanej hodnoty (DPH), v prípade, že tovar je plne využitý vo výrobnom procese v ŠEZ.

Zoznam existujúcich ŠEZ:

ŠEZ "Astana - Nové mesto" v Astane (ľahký, automobilový, letecký a chemický priemysel), www.sez.astana.kz

ŠEZ "Morský prístav Aktau" v Mangistauskej oblasti (ľahký a chemický priemysel, hutníctvo), www.sez.kz

ŠEZ "Park informačných technológií" v Almaty (prístroje), www.sezpit.kz

ŠEZ "Ontystik" v Juhokazašská oblasť (ľahký a textilný priemysel), www.sez-ontustik.kz

ŠEZ "Národný priemyselný petrochemický technopark" v Atyrauskej oblasti (petrochémia);

ŠEZ "Burabay" v Akmolinskej oblasti (cestovný ruch), www.sezburabay.kz

ŠEZ "Pavlodar" v Pavlodare (chemický/petrochemický priemysel), www.prom.pavlodar.gov.kz

ŠEZ "Saryarka" v karagandskej oblasti (hutníctvo a strojárstvo), www.spk-saryarka.kz

ŠEZ "Chorgos - východná brána" v Almatinskej oblasti (logistika), www.sezkhorgos.kz

ŠEZ "Chemický park Taraz" v meste Taraz (chemický priemysel), www.seztaraz.kz

Nové projekty v ŠEZ:

http://invest.gov.kz/uploads/projects/pdf/EN/Projects_FREE_ECONOMIC_ZONES_EN.pdf

Od r. 2016 pôsobia v Kazachstane tzv. „One Stop Shop“, centrálné kontaktné miesta, ktorých úlohou je asistovať investorom pri ich aktivitách v krajine. Nachádza sa tu tiež 19 priemyselných zón.

Kazachstan má okrem Slovenskej republiky podpísané bilaterálne dohody o ochrane a podpore investícií s USA, V. Britániou, Francúzskom, Tureckom, Tadžikistanom, Bulharskom, Kuvajtom, Belgickom, Luxemburskom, Ruskou federáciou, Indiou, Švajčiarskom, Mongolskom, Poľskom, Českou republikou, Saudskou Arábiou, Talianskom, Maďarskom, Egyptom, Rakúskom, Lotyšskom a inými krajinami (spolu 46 krajín sveta, z toho 18 krajín OECD).

Informácie o podmienkach a možnostiach investovania, investičných stimuloch v Kazachstane (agentúra KAZAKH INVEST):

www.invest.gov.kz

<http://invest.gov.kz/uploads/files/2017/02/24/investors-guide-2017.pdf>

Štatistiky vývoja prílevu PZI:

<http://www.nationalbank.kz/?docid=469&switch=english>

Rada zahraničných investorov: zahŕňa 33 subjektov, podmienkou členstva sú investície vo výške 500 mil. \$ (ťažobný priemysel) a 125 mil. \$ (ostatné sektory hospodárstva).

<http://fic.kz/eng/>

Inštitucionálna podpora verejno-súkromných partnerstiev (PPP):

www.kzppp.kz

Výbor pre investície Ministerstva pre investície a rozvoj KZ:

www.invest.mid.gov.kz

Program privatizácie 2016-2020:

http://invest.gov.kz/uploads/files/2017/01/18/booklet_eng.pdf

Fond Samruk – Kazyna (privatizačné projekty):

<http://privatization.sk.kz/en>

Zoznam investorských spoločností:

http://www.businesslist.kz/category/Investment_companies

Zoznam investičných projektov v oblasti poľnohospodárstva:

http://invest.gov.kz/uploads/projects/pdf/EN/Projects_AGRICULTURE_EN.pdf

Zoznam investičných projektov v oblasti stavebníctva:

http://invest.gov.kz/uploads/projects/pdf/EN/Projects_CONSTRUCTION_EN.pdf

Zoznam investičných projektov v oblasti energetiky:

http://invest.gov.kz/uploads/projects/pdf/EN/Projects_ENERGY_PRODUCTION_EN.pdf

Pravidlá poskytovania subvencií investorom:

<http://adilet.zan.kz/rus/docs/P1500001120>

Program rozvoja infraštruktúry „Nurly Žol“ na roky 2015-2019:

<http://www.baiterek.gov.kz/en/activities/state-programs/nurly-zhol/>

Zdroje financovania programu Nurly Žol:

Celkové náklady: 7 751,9 mld. ₸, z toho republikový rozpočet 429,4 mld. ₸, Národný fond 2 355,9 mld. ₸, miestne rozpočty 299,4 mld. ₸, medzinárodné finančné inštitúcie 3 954,2 mld. ₸, vlastné fondy národných spoločností a developerských firiem 673,7 mld. ₸, súkromné investície a PPP 39,3 mld. ₸.

III.2 Energetická politika krajiny

Kazachstan je krajina bohatá na energetické suroviny (uhlie, ropa, zemný plyn, urán), z ktorých významné objemy aj vyváža, a to najmä do Európy, Ruska a Číny. Vzhľadom na veľkosť teritória sa časť ropy aj dováža z Ruskej federácie (pre petrochemický kombinát v Petropavlovsku). V oblasti ťažby ropy a plynu aktívne pôsobia zahraničné spoločnosti Shell, ENI, Chevron i miestny KazMunajGaz. Výroba elektrickej energie je v prevažnej miere zabezpečovaná v tepelných elektrárňach spaľovaním čierneho a hnedého uhlia. Vzhľadom na očakávané zvýšenie spotreby sa začalo s výstavbou tepelnej elektrárne na Balchaši (1320 MW), s výstavbou Mojnajskej vodnej elektrárne (300 MW) a dostavbou energetických blokov elektrární na severe Kazachstanu s kapacitou 875 MW. Okrem toho Kazachstan plánuje výstavbu jadrovej elektrárne a chce sa viac orientovať na využívanie obnoviteľných zdrojov energie, hlavne slnečnej, veternej a geotermálnej.

Veľkým stimulom v oblasti využívania obnoviteľných zdrojov energie je medzinárodná špecializovaná výstava EXPO Astana 2017 s hlavnou témou „Energia budúcnosti“, ktorá sa koná v termíne 10.06.-10.09.2017. Viac info na: <https://expo2017astana.com/>.

Energetický mix: Kazachstan je vzhľadom na svoje obrovské zásoby uhľovodíkov orientovaný hlavne na využívanie vlastných energetických zdrojov. S ohľadom na svoju rozlohu a nerovnomerné rozloženie zdrojov výroby a spotreby energie rieši hlavne vzájomné energetické prepojenie týchto regiónov.

Podiel energetických nosičov na celkovej spotrebe energií v KZ (v %)

	2015
Zemný plyn	31,2
Ropa	17,2
Uhlie	50,6
Obnoviteľné zdroje	1

Podiel na celkovej výrobe elektrickej energie (v %)

	2015
Uholné elektrárne	73,2
Elektrárne na zemný plyn	18,4
Obnoviteľné zdroje	8,4

Potenciál rozvoja spolupráce: Kazachstan nie je v súčasnosti dodávateľom energetických surovín pre SR vo väčšom objeme, v budúcnosti by však mohol predstavovať alternatívu v súvislosti s možnosťou využívania ropovodu Družba pri exporte ropy do krajín strednej Európy. Najperspektívnejšou oblasťou sa javí spolupráca pri modernizácii a budovaní nových zdrojov elektrickej energie. Ide predovšetkým o výstavbu tepelných elektrární a alternatívnych zdrojov energie, ako aj zvyšovanie efektívnosti existujúcej energetickej infraštruktúry.

Priority energetickej politiky KZ:

- zabezpečenie energetickej bezpečnosti krajiny, zvýšením sebestačnosti v energetických zdrojoch a produktoch palivovo-energetického komplexu;
- posilnenie geopolitického vplyvu v regióne, pokrytie rastúceho dopytu po energiách regionálnych ekonomík;
- rozvoj hospodárskeho potenciálu krajiny:
 - rozvoj vedeckého potenciálu;
 - zavádzanie nových technológií;
 - zlepšenie bezpečnosti a spoľahlivosti elektrických zariadení a energetických zariadení;
- intenzívny rozvoj palivového a energetického sektora s využitím technológie XXI. Storočia,
- aktívne využívanie obnoviteľných zdrojov energie;
- zvyšovanie efektívnosti využívania energetických zdrojov a energetickej efektívnosti.

Energetická bezpečnosť KZ: Kazachstan má dostatok energetických zdrojov nielen na pokrytie vlastných potrieb, je aj ich významným exportérom. Z pohľadu energetickej bezpečnosti potrebuje vyriešiť závislosť od dovozu hotových ropných produktov (benzín, nafta). Zásobovanie južných oblastí KZ plynom je ovplyvnené nespoľahlivosťou dodávok plynu z Uzbekistanu v prípade chladného počasia a zvýšenej spotreby v Uzbekistane.

Priority v oblasti energetickej bezpečnosti

- modernizácia spracovateľských kapacít s cieľom plne pokryť domácu spotrebu benzínu a nafty;
- prepojenie energetických zdrojov plynu a elektrickej energie s miestami jej spotreby a zníženie závislosti od dovozu (Import ropy, plynu a elektrickej energie je realizovaný formou swopových operácií so susednými krajinami z dôvodu neexistencie alebo nízkej prepravnej kapacity, nie kvôli nedostatku vlastných zdrojov);
- modernizácia a výstavba nových zdrojov elektrickej energie.

III.3 Veda, výskum a vývoj, inovácie

Ústredným orgánom štátnej správy zodpovedným za vedu, výskum a vývoj je Ministerstvo školstva a vedy KZ (<http://edu.gov.kz>). Na podporu inovačného rozvoja boli vytvorené štátne akciové spoločnosti: „Národný inovačný fond“, „Fond vedy“, „Centrum inžinierstva a transferu technológií“, „KazAgroinovacia“.

Rozvoj inovačnej ekonomiky je realizovaný v zmysle prijatého vládneho **Programu priemyselno-inovačného rozvoja Kazachstanu na roky 2015-2019**. Za jeho realizáciu je zodpovedné Ministerstvo pre investície a rozvoj KZ. V roku 2017 bolo na realizáciu uvedeného programu vyčlenených 359,31 mld. ₸, na rok 2018 to bude 178,73 mld. ₸ a 27,86 mld. ₸ v poslednom roku realizácie 2019. Prioritnými sektormi spracovateľského priemyslu v rámci uvedeného programu priemyselno-inovačného rozvoja sú: čierna a farebná metalurgia, spracovanie ropy, petrochémia, výroba potravín, agrochemický priemysel, výroba

priemyselných chemikálií, výroba automobilov, elektrotechnické strojárstvo, výroba poľnohospodárskych strojov a zariadení, železničné strojárstvo, banské stroje, ropné zariadenia, výroba stavebných materiálov

Text Programu: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/U1400000874#z9>

Regionálne technologické parky, ktorých úlohou je aktívne podporovať inovácie a technologický rozvoj:

- technopark Algoritm, Ural'sk (<http://www.algoritm.kz/>)
- technopark Sary-Arka, Karaganda (http://tpsa.kz/?page_id=633),
- technopark Alatau, Almaty (<http://aitc.kz/>),
- Almatinský regionálny technopark, Almaty (<http://artp.kz/>),
- Regionálny technopark Juhokazašskej oblasti, Šymkent (<http://rtpuko.kz/>)
- Východokazašský regionálny technopark Altaj, Usť-Kamenogorsk (<http://vkrk.kz/>)
- Severo-kazašský regionálny technopark Kyzylžar, Petropavlovsk.

Prehľad technoparkov Kazachstanu:

<http://www.analitika.kz/component/content/article/1698>

IV. ZAHRANIČNÝ OBCHOD KAZACHSTANU

IV.1 Dovozy a vývozy režim, obchodná prax

Dovozy a vývozy režim sú pokrývané legislatívou Colnej únie a od 1. januára 2015 legislatívou Eurázijskej ekonomickej únie (www.eaeunion.org). Colné sadzby určuje jednotný colný sadzobník Colnej únie, aktuálne sadzby možno nájsť na stránke www.keden.kz alebo www.tsous.ru. Na importované suroviny alebo materiály, ktoré sú určené na priemyselné spracovanie, s výnimkou surovín a materiálov podliehajúcich spotrebnej dani, možno poskytnúť odklad alebo splátkovú platbu na dobu do 3 mesiacov odo dňa registrácie nákladnej colnej deklarácie.

Legislatíva Colnej únie definuje 17 rôznych colných procedúr, najbežnejšou je domáca spotreba a dočasný dovoz. Medzi ďalšie colné procedúry možno zaradiť: colný sklad, bezcolný obchod, export, colný tranzit, slobodný sklad a ďalšie. Colné poplatky pri vstupe tovaru na územie Kazachstanu (Colnej únie) zahŕňajú dovozné clo, DPH, spotrebnú daň, colné poplatky (náklady na vycelenie tovaru – 60,0 €, colný sprievod – 11,0-878,0 € podľa vzdialenosti od 50 do 2500 km., poplatok za predbežné rozhodnutie colného orgánu – 70 €).

Colný kódex Eurázijskej ekonomickej únie:

http://keden.kz/ru/tamojennii_kodeks_tamojennogo%20souza.php

Jednotná colná tarifa EÚ:

http://keden.kz/ru/Edinii_tamojennii_tarif_EES.php

Normatívne dokumenty EÚ:

<http://www.eurasiancommission.org/ru/docs/Lists/List/AllItems.aspx>

Prehľad legislatívy EÚ:

<http://keden.kz/ru/zakon.php?type=0>

Colné sklady:

http://keden.kz/ru/tam_nav.php?type=2

Vstupné miesta do Kazachstanu:

<http://www.tsous.ru/db/dta/Documents/inoutKZ.PDF>

Rezortom zodpovedným za riadenie a kontrolu zahraničného obchodu Kazachstanu je Ministerstvo národného hospodárstva KZ, ktoré koordinuje a riadi všetky tarifné a netarifné

opatrenia v oblasti zahraničného obchodu, prirodzene v plnom súlade s pravidlami Eurázijskej ekonomickej únie:

(<http://economy.gov.kz/ru/kategorii/deyatelnost-17>)

Vhodným nástrojom pre slovenských exportérov pri lepšej orientácii a identifikácii požiadaviek týkajúcich sa vývozu tovarov zo SR/EÚ do Kazachstanu **je databáza prístupu na trhy tretích krajín, Market Access Database (MADB, <http://madb.europa.eu/madb/>)**, prípadne **databáza TARIC**, kde si po zadaní špecifikácie daného výrobku podľa klasifikácie HS4 možno nájsť príslušné colné sadzby a všetky netarifné prekážky obchodu. Do databázy má voľný prístup každý podnikateľský subjekt v SR. Viac info na:

<http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/central-asia/>

Príručka MADB:

http://madb.europa.eu/userguide/SK_def.pdf

Informácie týkajúce sa obchodných vzťahov EÚ-Kazachstan:

<http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/kazakhstan/>

Užitočným nástrojom pre slovenských exportérov je aj publikácia „**Manuál slovenského exportéra**“:

https://www.eximbanka.sk/buxus/docs/dokumenty/Manual_slovenskeho_exportera.pdf

Možnosti podpory a financovania exportu prostredníctvom produktov **Eximbanky SR:**

https://www.eximbanka.sk/slovenska-verzia/produkty-eximbanky-sr.html?page_id=31613

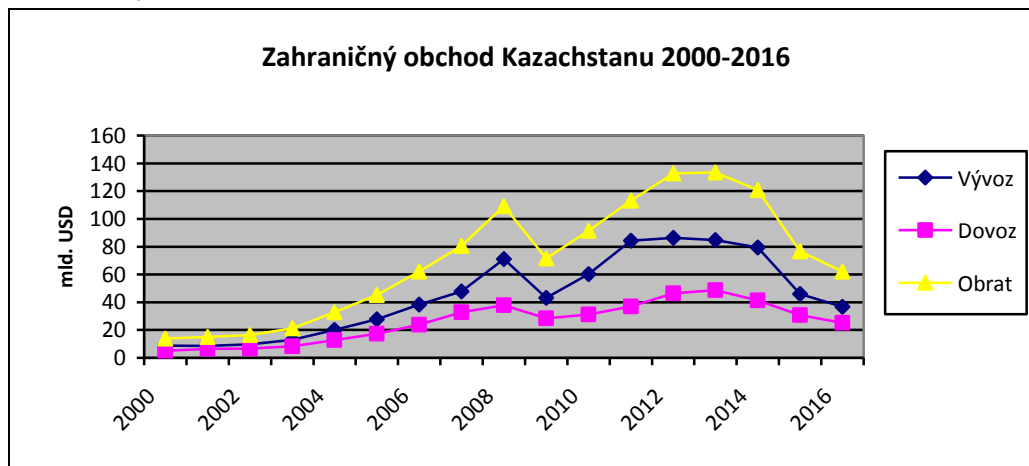
IV.2 Základná štatistika zahraničného obchodu

Výsledky zahraničného obchodu Kazachstanu za roky 2015-2016, po jeho predchádzajúcej stagnácii v rokoch 2011 až 2014, nie sú veľmi povzbudzujúce a charakterizuje ich postupný pokles vývozu aj dovozu. Celkový obrat zahraničného obchodu Kazachstanu v roku 2016 predstavoval 62 mld. \$ a v porovnaní s predchádzajúcim rokom poklesol o 19 %. Dôvodom bol nižší vývoz, ktorý dosiahol 36,8 mld. \$ (pokles o 20 %), ako aj slabšie výsledky v dovoze (25,2 mld. \$, pokles o 17,6 %).

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Index 2016/2015
Vývoz	84,3	86,5	84,7	79,5	45,9	36,8	80,0
Dovoz	36,9	46,4	48,8	41,3	30,6	25,2	82,4
Obrat	121,2	132,9	133,5	120,8	76,5	62,0	81,0
Saldo	47,4	40,1	35,9	38,2	15,3	11,6	75,8

Zdroj: ŠÚ KZ, údaje v mld. \$

Vývoj zahraničného obchodu Kazachstanu v širšom časovom horizonte rokov 2000 až 2016 v dolárovom vyjadrení je pomerne zaujímavý a pohybuje sa v rovine mnohonásobných nárastov alebo poklesov objemov a veľkých medziročných skokov. Najmarkantnejšie to možno pozorovať v prípade vývozu, ktorý sa z 8,8 mld. \$ v r. 2000 zvýšil až 10-násobne na 84,3 mld. \$ v r. 2011, potom sa do r. 2014 pohyboval okolo hodnoty 80 mld. \$, aby znovu poklesol na polovicu (36,8 mld. \$) v r. 2016. Dovoz sa 10 rokov pohybuje v rozmedzí 20-40 mld. \$ (zdroj ŠÚ KZ, údaje v mld. \$):

IV.3 Tovarová štruktúra zahraničného obchodu

Dovoz: Hlavnou dovoznou tovarovou skupinou v štruktúre podľa HS2 sú mechanické stroje a zariadenia s podielom 17,5 % na celkovom dovoze v roku 2016. Dôležité sú tiež elektrické stroje a zariadenia (9,6 %), výrobky zo železa a ocele (7,8 %), nerastné palivá a minerálne oleje (6,0 %), vozidlá iné ako koľajové a ich časti (4,4 % dovozu v r. 2016). Tendencie dovozu nemožno hodnotiť veľmi pozitívne, nakoľko spomedzi 10 hlavných tovarových skupín rast dovozu v roku 2016 bol zaznamenaný iba v prípade rúd a popolčiekov (pol. 26 HS2). Pokles dovozu ostatných komodít bol v rozmedzí od 5 % do 45 %.

Pol. HS2	Názov	2015	2016	Index 2016/15	Podiel 2016 (v %)
	Dovoz celkom	30 567,8	25 174,8	82,4	100,0
	Z toho:				
84	Mechanické stroje a zariadenia, kotly	5 600,7	4 397,7	78,5	17,5
85	Elektrické stroje a zariadenia	3 068,6	2 428,7	79,1	9,6
73	Výrobky zo železa a ocele	2 584,5	1 958,7	75,8	7,8
27	Nerastné palivá, minerálne oleje	1 681,5	1 516,8	90,2	6,0
87	Vozidlá iné ako koľajové, ich časti	2 021,6	1 108,9	54,8	4,4
39	Plasty a výrobky z nich	1 093,3	980,7	89,7	3,9
30	Farmaceutické výrobky	1 222,6	961,2	78,6	3,8
90	Nástroje a prístroje optické, fotograf.	794,3	748,9	94,3	3,0
26	Rudy, popolčeky	525,0	694,6	132,2	2,8
72	Železo a ocel:	875,5	656,7	75,0	2,6

Zdroj: ŠÚ KZ/ITC, UN COMTRADE Statistics, údaje v mil. \$

Vývoz: Hlavnými položkami vývozu v roku 2016 boli nerastné palivá, minerálne oleje (60,7 % celkového vývozu), medziročne však zaznamenali pokles o takmer 30 %. Nasleduje železo a oceľ (podiel 7,5 %, nárast o 10 %), anorganické chemikálie (podiel 6,6 %, pokles o 21,2 %) a meď (podiel 5,2 %, pokles o 4,5 %).

Pol. HS2	Názov	2015	2016	Index 2016/15	Podiel 2016 (v %)
	Vývoz celkom	45 954	36 775	80,0	100,0
	Z toho:				
27	Nerastné palivá, minerálne oleje	31 120	22 335	71,8	60,7
72	Železo a oceľ	2 501	2 751	110,0	7,5
28	Anorganické chemikálie	3 106	2 413	77,8	6,6
74	Meď a výrobky z medi	2 009	1 919	95,5	5,2
26	Rudy, popolčeky	1 084	1 193	110,0	3,2

10	Obilniny	832	817	98,2	2,2
71	Drahé kovy, polodrahokamy	748	649	86,8	1,8
79	Zinok	577	554	96,0	1,5

Zdroj: ŠÚ KZ/ITC, UN COMTRADE Statistics, údaje v mil. \$

IV.4 Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu

Dovoz:

Hlavnými partnermi Kazachstanu v dovoze sú Ruská federácia (36,3 % dovozu v r. 2016), Čína (14,6 %), NSR (5,7 %) a USA (5,1 %). Z hlavných 10 obchodných partnerov v roku 2016 nezaznamenal nikto nárast, najviac poklesol dovoz z Talianska (o 29 %) a Číny (-28 %):

Názov	2015	2016	Index 2016/15	Podiel 2016 (v %)
Dovoz celkom	30 567,8	25 174,8	82,4	100,0
Z toho:				
Ruská federácia	10 529,3	9 129,8	86,7	36,3
Čína	5 087,8	3 665,6	72,0	14,6
NSR	1 986,0	1 443,5	72,7	5,7
USA	1 484,3	1 276,9	86,0	5,1
Taliansko	1 176,1	835,3	71,0	3,3
Francúzsko	670,8	660,9	98,5	2,6
Turecko	741,9	618,1	83,3	2,5
Uzbekistan	725,7	587,8	81,1	2,3
Japonsko	584,5	552,9	94,5	2,2
Južná Kórea	607,0	453,1	74,6	1,8

Zdroj: ŠÚ KZ/ITC, UN COMTRADE Statistics, údaje v mil. \$

Vývoz:

Hlavnými exportnými teritóriami sú Taliansko (20,3 % vývozu v r. 2016), Čína (11,5 %), Ruská federácia (9,5 %), Holandsko (8,9 %) a Švajčiarsko (7,3 %). Z 10 hlavných krajín bol rast vývozu zaznamenaný iba v prípade Veľkej Británie (+7,5 %) a Švajčiarska (+1,1 %)-

Názov	2015	2016	Index 2016/15	Podiel 2016 (v %)
Vývoz celkom	45 954	36 775	80,0	100,0
Z toho:				
Taliansko	8 136,3	7 474,8	91,9	20,3
Čína	5 480,1	4 214,9	76,9	11,5
Ruská federácia	4 547,5	3 509,2	77,2	9,5
Holandsko	4 980,9	3 255,8	65,4	8,9
Švajčiarsko	2 659,3	2 687,8	101,1	7,3
Francúzsko	2 681,3	1 798,1	67,1	4,9
Španielsko	1 219,1	992,2	81,4	2,7
Uzbekistan	942,3	922,5	98,0	2,5
Ukrajina	1 173,7	911,2	77,6	2,5
Veľká Británie	828,8	890,6	107,5	2,4

Zdroj: ŠÚ KZ/ITC, UN COMTRADE Statistics, údaje v mil. \$

Obchodné vzťahy s krajinami EÚ

Vývoj obchodných vzťahov krajín EÚ s Kazachstanom nie je priaznivý a charakterizuje ho postupný pokles vývozu aj dovozu. Vývoz z krajín EÚ do Kazachstanu v r. 2016 predstavoval 5,2 mld. € a v porovnaní s predchádzajúcim rokom zaznamenal pokles o 16,1 %. Dovoz činil 12,8 mld. € (pokles o 21,4 %). Hlavnými dovoznými položkami EÚ boli minerálne

palivá (84,8 %), základné kovy (4,3 %) a drahé kovy (4,2 %). Vo vývoze z krajín EÚ prevládali stroje a zariadenia (36,1 %), chemické výrobky (17,8 %), základné kovy a výrobky z kovov (10,3 %), prepravné zariadenia (8,9 %), optické a fotografické prístroje a zariadenia (5,5 % celkového vývozu EÚ do KZ v r. 2016).

Poznanie súčasných trendov vo vývoji zahraničného obchodu medzi krajinami EÚ a Kazachstanom je prirodzene dôležité pre každého slovenského exportéra, nakoľko podmienky exportu produkcie EÚ do KZ sú rovnaké pre všetky krajiny a jeho tovarová štruktúra odráža potenciál trhu absorbovať ten-ktorý produkt z priestoru EÚ. V nasledujúcom prehľade sú uvedené hlavné tovarové skupiny vývozu EÚ do Kazachstanu za roky 2013-2016 v štruktúre podľa SITC Rev.3, čo môže predstavovať určitý orientačný bod pre slovenských exportérov pri hodnotení, akú šancu má práve ich tvarová skupina umiestniť sa na kazašskom trhu. Za zmienku stojí tiež skutočnosť, že spomedzi všetkých tovarových skupín (v štruktúre podľa SITC Rev.3) rast vývozu za roky 2013-2016 zaznamenalo iba železo a oceľ, ostatné komodity postupne znižujú svoje objemy, čo nie je veľmi dobrým signálom pre obchodnú výmenu do budúcnosti. Kazašský trh akoby strácal záujem o produkciu EÚ.

Zahraničný obchod EÚ – Kazachstan: vývoz

SITC Rev.3	2013	2014	2015	2016	Index 2016/15	Podiel 2016 (%)
Vývoz celkom	7 472	6 748	6 194	5 197	83,9	100,0
Z toho:						
Poľnohospodárske produkty	368	398	354	294	83,1	5,7
Potraviny	316	353	308	254	82,5	4,9
Železo a oceľ	98	113	791	353	44,6	6,8
Chemické výrobky	1 388	1 220	1 143	996	87,1	19,2
Stroje a prepravné zariadenia	3 839	3 442	2 489	2 324	93,4	44,7
Prepravné zariadenia	1 336	1 130	528	471	89,2	9,1
Mechanické stroje	1 521	1 312	1 202	1 190	99,0	22,9
Elektrické stroje	354	341	288	239	83,0	4,6
Odevy	222	205	174	145	83,3	2,8
Vedecké a meracie prístroje	267	253	239	221	92,5	4,2

Zdroj: EK, údaje v mil. €

Obchodné štatistiky EÚ-Kazachstan (tovarová štruktúra):

http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_111670.pdf

Združenie „European Business Association of Kazakhstan“: <http://www.eurobak.kz/>

Aktuálny vývoj zahraničného obchodu (január – apríl 2017):

Prvé výsledky naznačujú možné oživenie obchodných aktivít v tomto roku. Vývoz dosiahol 14,85 mld. \$ a v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka zaznamenal nárast o 34 %. Dovoz predstavoval 8,25 mld. \$ pri medziročnom náraste o 13,1 %.

Tovarová štruktúra vývozu: minerálne produkty (69,1 %), kovy a výrobky z kovov (17,5 %), výrobky chemického priemyslu (aj kaučuk a guma) – 4,9 %, výrobky rastlinného alebo živočíšneho pôvodu (4,7 %).

Tovarová štruktúra dovozu: stroje, prepravné zariadenia (35,6 %), výrobky chemického priemyslu (aj kaučuk a guma) – 17,1 %, výrobky rastlinného alebo živočíšneho pôvodu (11,8 %), kovy a výrobky z kovov (11,7%).

Odhad ďalšieho vývoja zahraničného obchodu:

Vývoj zahraničného obchodu Kazachstanu už niekoľko rokov nevykazuje pozitívne tendencie, klesá vývoz i dovoz, vrátane krajín EÚ. Výsledky za prvé mesiace roku 2017 síce naznačujú čiastočné zlepšenie situácie, jeho udržateľnosť v nasledujúcich mesiacoch však nemožno potvrdiť, nakoľko rozhodujúcu časť kazašského exportu tvoria nerastné suroviny s možným poklesom dopytu v lete. Dynamiku rastu dovozu na druhej strane môže ovplyvniť začínajúca dovolenková sezóna, preto pravdepodobným úspechom bude skôr udržanie rovnakých objemov ako v predchádzajúcom roku, nie ich výrazný nárast.

IV.5 Vývoj zahraničného obchodu so SR:

Vývoj vzájomného obchodu medzi SR a Kazachstanom za ostatné 2 roky nebol mimoriadne priaznivý a charakterizoval ho postupný pokles slovenského vývozu, ktorý bol sprevádzaný stagnujúcim dovozom na úrovni okolo 10 mil. €. SR si aj napriek týmto tendenciám dokázala udržať aktívne saldo na svojej strane, hoci jeho hodnota sa v r. 2016 znížila až desaťnásobne. Slovenský vývoz do Kazachstanu v roku 2016 dosiahol hodnotu 12,8 mil. € a v porovnaní s predchádzajúcim rokom zaznamenal takmer 4-násobný pokles. Dovoz z KZ v uvedenom období sa naopak zvýšil viac ako 2-násobne na úroveň 7,9 mil. €.

Po menej úspešnom období rokov 2015-16 by však trendy v obchodnej výmene, ktoré možno pozorovať v priebehu prvých mesiacov roku 2017, mohli naznačovať postupné zlepšovanie situácie. Celkový obrat vzájomného obchodu medzi SR a Kazachstanom za január – máj 2017 sa zvýšil 3,5-násobne, hlavne vďaka oživeniu vývozu elektrických strojov a osobných automobilov zo SR.

Zahraníčný obchod SR – Kazachstan

	2012	2013	2014	2015	2016	Index 2016/15	2017 (1-5)	Index 2017/16 (1-5)
Vývoz	61,7	84,1	93,6	43,9	12,8	29,2	8,36	347,4
Dovoz	14,8	13,6	12,8	3,5	7,9	228,3	4,34	268,7
Obrat	76,5	97,7	106,4	47,4	20,7	43,7	12,70	255,6
Saldo	46,9	70,5	80,8	40,4	4,9	12,1	4,02	-

Zdroj: ŠÚ SR, údaje v mil. €

Tovarová štruktúra slovenského vývozu do Kazachstanu

Hlavnými exportnými položkami v štruktúre podľa HS2 v r. 2016 boli elektrické stroje a zariadenia s podielom 23 % na celkovom vývoze. Na rovnakej úrovni 23 % bol aj vývoz ďalšej tovarovej skupiny, nástrojov a prístrojov optických. Dôležitý bol aj export kaučuku a výrobkov z neho (16,2 % vývozu v r. 2016) a mechanických zariadení (16,0 %). Základná charakteristika tovarovej štruktúry slovenského vývozu za roky 2015-16 v štruktúre podľa HS2 je uvedená v nasledujúcom prehľade:

Pol. HS2	Názov	2015 (tis. €)	2016 (tis. €)	Index 2016/15	Podiel 2016 (v %)
	Vývoz celkom	43 911	12 844	29,2	100,0
	Z toho:				
85	Elektrické stroje a zariadenia	3 327	2 955	88,8	23,0
90	Nástroje a prístroje optické, fotograf.	5 046	2 953	58,5	23,0
40	Kaučuk a výrobky z neho	396	2 077	524,1	16,2
84	Mechanické stroje a zariadenia, kotly	12 514	2 052	16,4	16,0
94	Nábytok, posteľoviny, svietidlá	1 859	790	42,5	6,2
87	Vozidlá iné ako koľajové, ich časti	12 430	253	2,0	2,0
62	Odevy a odevné doplnky	724	198	27,3	1,5

25	Soľ; síra; zeminy a kamene; sadra	149	188	126,1	1,5
93	Zbrane a strelivo; ich časti	920	157	17,0	1,2
61	Odevy a odevné doplnky, pletené	681	128	18,9	1,0

Zdroj: ŠÚ SR

V podrobnejšom členení podľa **HS4** hlavnými položkami slovenského vývozu do Kazachstanu v roku 2016 boli lekárske, chirurgické a zubolekárskej prístroje (pol. 9018 HS4) s 2,37 mil. € (18,5 % celkového vývozu v r. 2016). Nasledovali dopravníkové pásy a hnacie remene z vulkanizovaného kaučuku (pol., 4010 HS4) v objeme 2,06 mil. € (16 % podiel), elektrické transformátory, statické meniče (pol. 8504) – 715 tis. € (5,6 %), monitory a projektory, TV prijímače (pol. 8528) – 673 tis. € (5,2 %), telefónne súpravy (pol. 8517) – 557 tis. € (4,3 %), klimatizačné stroje a prístroje (pol. 8415) – 548 tis. € (4,3 %), ostatný nábytok a jeho časti (pol. 9403) – 544 tis. € (4,2 %), čerpadlá na kvapaliny (pol. 8413) – 384 tis. € (3,0 %), elektrické stroje a zariadenia (pol. 8543) – 348 tis. € (2,7 %), videofonické prístroje na záznam a reprodukciu (Pol. 8521 HS4) – 342 tis. € (2,7 %).

Tovarová štruktúra slovenského dovozu z Kazachstanu

Hlavnými dovoznými položkami v štruktúre podľa **HS2** v r. 2016 bola meď a výrobky z medi (42,3 % celkového dovozu), nerastné palivá a minerálne oleje (41,2 %), výrobky chemického priemyslu (7,7 %) železo a oceľ (4,6 %). Základná charakteristika tovarovej štruktúry slovenského dovozu z Kazachstanu za roky 2015-16 v štruktúre podľa HS2 je uvedená v nasledujúcom prehľade:

Pol. HS2	Názov	2015 (tis. €)	2016 (tis. €)	Index 2016/15	Podiel 2016 (v %)
	Dovoz celkom	3 393	7 884	239,4	100,0
	Z toho:				
74	Meď a predmety z medi	0	3 337	-	42,3
27	Nerastné palivá, minerálne oleje	1 682	3 249	193,2	41,2
28	Výrobky chemického priemyslu	111	604	542,5	7,7
72	Železo a oceľ:	1 372	359	26,2	4,6
39	Plasty a výrobky z nich	0	139	-	1,8
03	Ryby a kôrovce	115	110	95,8	1,4
68	Predmety z kameňa, sadry, cementu	0	59	-	0,7
07	Zelenina, jedlé rastliny	0	25	-	0,3
64	Obuv, gamaše a podobné predmety	0	1	-	0,02
85	Elektrické stroje a zariadenia	0	1	-	0,01

Zdroj: ŠÚ SR

V podrobnejšom členení podľa **HS4** hlavnými položkami slovenského dovozu z Kazachstanu v roku 2016 ropné plyny a iné plynné uhľovodíky (pol. 2711 HS4) s objemom 3,25 mil. € (41,2 % celkového slovenského dovozu v r. 2016). Nasledovala nerafinovaná meď, medené anódy (pol. 7402) – 2,69 mil. € (34,1 % celkového dovozu), medené odpady a medený šrot (pol. 7404) – 613 tis. € (7,8 %), vodík a vzácne plyny (pol. 2804) – 521 tis. € (6,6 %), ferozliatiny (pol. 7202) – 359 tis. € (4,6 %), ostatné výrobky z plastov (pol. 3926) – 139 tis. € (1,8 %), rybie filé a ostatné rybie mäso (pol. 0304) – 89 tis. € (1,1 %), trosková a horninová vlna (pol. 6806) – 59 tis. € (0,7 %), oxidy a hydroxidy chrómu (pol. 2819) – 57 tis. € (0,7 %), rafinovaná meď a zliatiny medi (pol 7403 HS4) – 35 tis. € (0,4 %).

Aktuálny vývoj zahraničného obchodu SR – Kazachstan (január – máj 2017)

Určité náznaky zlepšovania situácie vo vzájomnom obchode možno pozorovať v priebehu prvých mesiacov roku 2017, keď za obdobie január-máj 2017 bol zaznamenaný 3,5-násobný rast slovenského vývozu na 8,36 mil. € oproti 2,41 mil. € v rovnakom období

predchádzajúceho roka. Dovoz sa zvýšil takmer 2,7-násobne na 4,34 mil. € (1,62 mil. € za 1-5/2015). Celkový obrat sa však aj naďalej pohybuje na úrovni okolo 10 mil. €, hoci tu možno pozorovať oživenie vývozu elektrických strojov a osobných automobilov.

Tovarová štruktúra slovenského vývozu do Kazachstanu za 1-5/2017

V priebehu prvých mesiacov roku 2017 možno pozorovať podstatnú zmenu v tovarovej štruktúre slovenského vývozu podľa **HS2**, keď hlavný objem bol pokrytý elektrickými strojmi (25 % celkového vývozu), optickými prístrojmi (16,8 %), mechanickými strojmi a zariadeniami (16,7 %) a vozidlami (13,2 %):

Pol. HS2	Názov	2016 (1-5)	2017 (1-5)	Index 2017/16 (1-5)	Podiel 2017/1-5 (v %)
	Vývoz celkom	2 405,9	8 358,1	347,4	100,0
	Z toho:				
85	Elektrické stroje a zariadenia	1 331,7	2 090,7	157,0	25,0
90	Nástroje a prístroje optické, fotograf.	293,5	1 403,2	478,8	16,8
84	Jadr. reaktory, kotly, mechan. zariad.	137,2	1 394,9	1 018,2	16,7
87	Vozidlá iné ako kolgajové, ich časti	6,9	1 102,4	-	13,2
40	Kaučuk a výrobky z neho	394,7	824,1	208,6	9,8
73	Predmety zo železa alebo ocele	23,3	300,0	1 287,6	3,6
94	Nábytok, posteľoviny, svietidlá	11,2	196,2	1 215,2	2,3
62	Odevy a odevné doplnky	29,1	136,1	469,0	1,6

Zdroj: ŠÚ SR, údaje v tis. €

V detailnom členení podľa **HS4** hlavnými položkami slovenského vývozu do Kazachstanu za obdobie január – máj 2017 boli elektrické stroje a zariadenia s podielom 15,2 % na celkovom vývoze, nasledovali osobné automobily (13,1 %), lekárske a chirurgické prístroje (12,1 %), dopravníkové pásy (9,8 %) a elektrické transformátory (7,3 % celkového vývozu za 1-5/2017):

Pol. HS4	Názov	2016 (1-5)	2017 (1-5)	Index 2017/16 (1-5)	Podiel 2017/1-5 (v %)
	Vývoz celkom	2 405,9	8 358,1	347,4	100,0
	Z toho:				
8543	Elektrické stroje a zariadenia	0	1 271,6	-	15,2
8703	Osobné automobily	0	1 095,0	-	13,1
9018	Lekárske, chirurg. prístroje a zariadenia	207,5	1 013,5	488,4	12,1
4010	Dopravníkové pásy	389,4	818,8	210,3	9,8
8504	Elektrické transformátory	27,2	613,8	-	7,3
8428	Zdvíhacie, manipulačné stroje, zariad.	0	428,7	-	5,1
8438	Priemyselné stroje a zariadenia	63,2	249,5	396,0	3,0
7311	Tlakové nádoby	0	193,0	-	2,3
9021	Ortopedické pomôcky	0	189,4	-	2,3
8415	Klimatizačné stroje a prístroje	0	158,4	-	1,9
9403	Ostatný nábytok	0,2	155,7	-	1,9
9028	Plynomery	13,5	128,4	951,1	1,5

Zdroj: ŠÚ SR, údaje v tis. €

Tovarová štruktúra slovenského dovozu z Kazachstanu za 1-5/2017

Hlavnými dovoznými položkami boli rôzne suroviny – ropné plyny a plynné uhľovodíky s podielom 48,8 % na celkovom dovoze, nerafinovaná meď (23,5 % dovozu), ľanové semená (12,2 %), vodík a vzácne plyny (8,1 %), rafinovaná meď (2,8 %) a ferozliatiny (2,6 %):

Pol. HS4	Názov	2016 (1-5)	2017 (1-5)	Index 2017/16 (1-5)	Podiel 2017/1-5 (v %)
	Dovoz celkom	1 615,4	4 341,4	268,8	100,0
	Z toho:				
2711	Ropné plyny, plynné uhľovodíky	232,4	2 118,6	912,9	48,8
7402	Nerafinovaná meď	830,9	1 018,9	122,6	23,5
1204	Ľanové semená	69,2	529,5	766,7	12,2
2804	Vodík, vzácne plyny	326,5	350,6	107,7	8,1
7403	Rafinovaná meď	78,1	122,4	156,4	2,8
7202	Ferozliatiny	72,2	111,5	154,2	2,6
2835	Fosfornany	0	25,2	-	0,6
6806	Trosková vlna	6,1	18,2	298,4	0,4
0303	Ryby mrazené	13,4	17,7	132,1	0,4

Zdroj: ŠÚ SR, údaje v tis. €

V. MARKETINGOVÁ STRATÉGIA

V.1 Obchodné zvyklosti v teritóriu

Základom úspešného presadenia sa na miestnom trhu, ktorá vychádza z historických a kultúrnych tradícií Kazachstanu, je budovanie osobných vzťahov a výber spoľahlivého partnera s dobrými znalosťami domáceho trhu a tomu zodpovedajúcou sieťou pracovných kontaktov. Kvalitný miestny partner dokáže najlepšie riešiť administratívne prekážky, ktoré sú spravidla spojené s dovozom tovaru, marketingom a zabezpečením záručného a pozáručného servisu. V prípade dodávok pre potreby verejného sektora sa bez lokálneho partnera prakticky nemožno zaobísť.

Pri rokovaníach s kazašskými partnermi treba dodržiavať štandardné a všeobecne platné pravidlá obchodnej etikety, ktoré sú zaužívané v európskom priestore. Určitým špecifikom je, že do úvahy treba brať aj vek partnerov – mladšia generácia manažérov má skôr európske (pragmatické a menej emocionálne) správanie), ovládajú anglický alebo nemecký jazyk a komunikácia s nimi je z profesionálneho hľadiska priamočiarejšia a v podstate aj jednoduchšia. Staršia veková kategória (rovnako podnikatelia, ako aj zástupcovia miestnych samospráv/akimátov, rôznych združení), hlavne vo vzdialenejších regiónoch krajiny, sa pri stretnutiach správa skôr v duchu postsovietskej byrokracie a anglický jazyk tu nie je vhodným dorozumievacím prostriedkom. Slovenské firmy sa tiež musia pripraviť na to, že všetky informačné a propagačné materiály alebo ponukové listy, s ktorými prichádzajú na rokovania s kazašskými partnermi, musia byť preložené do ruského jazyka. Výhodou je mať k dispozícii aj informácie v kazašskom jazyku, ktorý je hlavným komunikačným prostriedkom v krajine. Výmena darčiekov na konci stretnutia je bežnou praxou a na túto možnosť sa treba vopred pripraviť.

Rokovania s partnermi o finálnej cene za poskytnuté tovary alebo služby sa niekedy môžu naťahovať dlhšie, ako je zvykom podľa európskych pravidiel. Platobné podmienky sú v princípe totožné s našou obchodnou praxou. Okrem štandardného neodvolateľného akreditívu sa možno stretnúť tiež s formou úhrady vopred, prípadne čiastočnou platbou vo výške 10 až 30 % oproti bankovej záruke, zvyšných 70 % predstavuje akreditív. Slovenské

obchodné firmy sa proti kurzovému riziku, prípadne ďalším obchodným nástrahám môžu zabezpečiť prostredníctvom bankových produktov ponúkaných Eximbankou SR.

Klasifikácia tovaru a kvalitatívne požiadavky. Klasifikácia tovaru prebieha v súlade s pravidlami Eurázijskej ekonomickej únie:

http://www.eurasiancommission.org/en/act/tam_sotr/departament/KlassPoTNVED_TS/Pages/default.aspx

Balenie a doprava. Balenie upravuje Zákon o ochrane spotrebiteľa v aktuálnom znení. Doprava: kamiónová (zo SR trvá cca 10 dní), je drahšia ako železničná. Železničná doprava trvá 2 - 4 týždne.

Označovanie tovaru. Tovar musí byť označený etiketou v ruskom a štátnom (kazašskom) jazyku, etiketa môže byť nalepená. Viac info na:

<https://www.export.gov/article?id=Kazakhstan-Labeling-Marking-Requirements>

Dokumentácia v oblasti technickej regulácie, sanitárnych, veterinárnych, karanténnych fyto-sanitárnych opatrení platnej v rámci Eurázijskej ekonomickej únie:

<http://eec.eaeunion.org/en/act/texnreg/Pages/acts.aspx>

V.2 Vyhodnotenie odbytových možností SR

Vyhodnotenie odbytových možností slovenskej produkcie je v tejto kapitole uskutočnené na základe analýzy 10 hlavných tovarových skupín kazašského dovozu podľa miestnych štatistík. Hodnotený je prítom dovozný profil za ostatných 5 rokov v štruktúre podľa HS2 a v rámci jednotlivých podkapitol pre lepšiu orientáciu aj podľa detailnejšieho rozdelenia v HS4. Poradie jednotlivých tovarových skupín dovozu zodpovedá výsledkom za rok 2016.

1) Kap. 84: Jadrové reaktory, kotly, stroje, prístroje a mechanické zariadenia

Dovoz	2012	2013	2014	2015	2016	Index 2016/15	Podiel 2016*
Kap. 84 celkom	9 279	7 498	6 853	5 601	4 398	78,5	17,5
Z toho:							
8481 Ventily, kohútiky	726	639	598	475	483	101,7	1,9
8414 Vzduchové čerpadlá	374	252	214	179	335	187,2	1,4
8471 ADPM	1 075	1 062	630	313	275	87,9	1,1
8413 Vodné čerpadlá	608	408	381	307	238	77,5	0,9
8421 Odstredivky	381	337	275	230	227	98,7	0,9

Zdroj: ŠÚ KZ, údaje v mil. \$

*/ podiel na celkovom dovoze KZ v r. 2016 (v %)

Možnosti exportu slovenskej produkcie:

Možnosti slovenského exportu – okrem 5 vyššie uvedených tovarových skupín – sú pomerne široké a patria sem napríklad žacie a mlátiace stroje a mechanizmy (pol. 8433 HS4), laboratórne zariadenia (8419), stroje na triedenie, separáciu, premývanie (8474), chladničky a mrazničky (8418), zdvíhacie a manipulačné zariadenia (8428), stroje a mechanické zariadenia s individuálnou funkciou (8479), klimatizačné zariadenia (8415), prevodové hriadele (8483), žeriavy (8426), poľnohospodárske a lesné stroje a zariadenia (8432), tlačiarenské stroje (8443), práčky (8450), parné turbíny (8406), guľkové alebo valčekové ložiská (8482), umývačky riadu a skla (8422), bojľery (8403).

2) Kap. 85: Elektrické stroje a zariadenia

Dovoz	2012	2013	2014	2015	2016	Index 2016/15	Podiel 2016*
Kap. 85 celkom	5 308	3 997	3 976	3 067	2 429	79,1	9,6
Z toho:							

8517 Telefónne prístroje	937	1 024	1 065	718	606	84,4	2,4
8544 Izolované vlákna, káble	477	322	320	304	256	84,2	1,0
8537 Panely, konzoly	321	254	308	244	207	84,8	0,8
8502 El. generátory, konvertory	165	148	164	262	171	65,3	0,7
8528 Monitory a projektory	372	240	261	154	129	83,8	0,5

Zdroj: ŠÚ KZ, údaje v mil. \$

*/ podiel na celkovom dovoze KZ v r. 2016 (%)

Možnosti exportu slovenskej produkcie:

Elektrické transformátory (pol. 8504 HS4), elektrické ohrievače vody (8516), elektrické spínače, ochrana obvodov (8536), elektrické motory a generátory (8501), radary, rádiové navigačné zariadenia (8526), elektrické akumulátory (8507), priemyselné a laboratórne elektrické pece (8514), elektrické signálne zariadenia (8531), elektrické stroje a zariadenia s individuálnou funkciou (8543), elektronické integrované obvody (8542), uhlíkové elektródy, kefy (8545), diódy, tranzistory a polovodiče (8541)

3) Kap. 73: Výrobky zo železa alebo ocele

Dovoz	2012	2013	2014	2015	2016	Index 2016/15	Podiel 2016*
Kap. 73 celkom	4 216	4 417	2 524	2 584	1 959	75,8	7,8
Z toho:							
7305 Rúry, priemer nad 406,4mm	997	1 754	270	806	526	65,3	2,1
7304 Rúry, bezošvé	669	800	689	397	313	78,8	1,2
7326 Výrobky zo železa/ocle	468	419	356	285	280	98,2	1,1
7308 Kovové konštrukcie	421	361	400	489	277	56,6	1,1
7307 Spojky na rúry	252	156	165	127	139	109,4	0,6

Zdroj: ŠÚ KZ, údaje v mil. \$

*/ podiel na celkovom dovoze KZ v r. 2016 (%)

Možnosti exportu slovenskej produkcie:

Kovové nádrže a kontajnery (pol. 7309 HS4), stolové, kuchynské a domáce výrobky zo železa alebo ocele (7323), rôzne výrobky zo železa alebo ocele, inde nešpecifikované (7325), káble a laná zo železa alebo ocele (7312), radiátory a ich časti (7322), kontajnery na stlačený plyn zo železa alebo z ocele (7311), kovové pružiny, perá (7320).

4) Kap. 27: Nerastné palivá, minerálne oleje a produkty ich destilácie

Dovoz	2012	2013	2014	2015	2016	Index 2016/15	Podiel 2016*
Kap. 27 celkom	4 960	5 472	2 319	1 682	1 517	90,2	6,0
Z toho:							
2710 Ropné oleje	1 569	1 599	1 412	932	777	83,4	3,1
2711 Zemný plyn	457	492	371	440	473	107,5	1,9
2704 Uhlie	258	197	161	146	127	87,0	0,5
2713 Živica	186	185	43	32	48	150,0	0,2
2716 Elektrická energia	181	117	92	70	41	58,6	0,2

Zdroj: ŠÚ KZ, údaje v mil. \$

*/ podiel na celkovom dovoze KZ v r. 2016 (%)

Možnosti exportu slovenskej produkcie:

Sú pomerne limitované, do úvahy môžu pripadať iba minerálne oleje (pol. 2706 HS4).

5) Kap. 87: Vozidlá iné ako koľajové, ich časti, súčasti a príslušenstvo

Dovoz	2012	2013	2014	2015	2016	Index 2016/15	Podiel 2016*
Kap. 87 celkom	3 959	4 511	4 402	2 021	1 109	54,8	4,4
Z toho:							
8703 Osobné vozidlá	1 538	2 190	2 330	873	416	47,7	1,7
8708 Časti traktorov, autobusov	512	430	393	256	201	78,5	0,8

8704 Nákladné vozidlá	677	657	524	254	175	68,9	0,7
8701 Traktory	349	327	286	185	111	60,0	0,4
8705 Špeciálne vozidlá	264	225	220	128	76	59,4	0,3

Zdroj: ŠÚ KZ, údaje v mil. \$

*/ podiel na celkovom dovoze KZ v r. 2016 (%)

Možnosti exportu slovenskej produkcie:

Návesy a prívesy (pol. 88716 HS4), kabíny motorových vozidiel (8707), bicykle (8712), detské kočky (8715), motocykle a mopedy (8711), časti a príslušenstvo pre motocykle (8714), vozíky pre osoby s telesným postihnutím (8713).

6) Kap. 39: Plasty a výrobky z nich

Dovoz	2012	2013	2014	2015	2016	Index 2016/15	Podiel 2016*
Kap. 39 celkom	1 962	1 594	1 485	1 093	981	89,7	3,9
Z toho:							
3901 Polyméry etylénu	270	253	218	150	149	99,3	0,6
3923 Obaly z plastov	155	144	138	112	104	92,9	0,4
3926 Výrobky z plastov	208	160	136	109	92	84,4	0,4
3907 Polyacetáty	191	139	138	101	78	77,2	0,3
3917 Rúry z plastov	204	137	135	89	74	83,1	0,3

Zdroj: ŠÚ KZ, údaje v mil. \$

*/ podiel na celkovom dovoze KZ v r. 2016 (%)

Možnosti exportu slovenskej produkcie:

Polyméry propylénu (3902), platne, fólie, filmy z plastov (3921), polyméry vinylchloridu (3904), stavebné materiály z plastov (3925), samolepiace pásky a fólie (3919), kuchynské a domáce výrobky z plastov (3924), podlahové krytiny z plastov (3918), polyméry styrénu v primárnej forme (3903), polyakryláty (3906), živice a polyuretány (3909), celulóza a jej deriváty v primárnej forme (3912).

7) Kap. 30: Farmaceutické výrobky

Dovoz	2012	2013	2014	2015	2016	Index 2016/15	Podiel 2016*
Kap. 30 celkom	1 612	1 615	1 420	1 223	961	78,6	3,8
Z toho:							
3004 Lieky	1 247	1 285	1 108	925	695	75,1	2,8
3002 Krv ľudská a zvieracia	288	279	260	258	228	88,4	0,9
3306 Farmaceutické výrobky	46	31	37	26	23	88,5	0,1

Zdroj: ŠÚ KZ, údaje v mil. \$

*/podiel na celkovom dovoze KZ v r. 2016 (%)

Možnosti exportu slovenskej produkcie:

Možnosti sú limitované, určitý priestor existuje v oblasti liekov a medikamentov na terapeutické alebo profylaktické účely (pol. 3004 HS4).

8) Kap. 90: Nástroje a prístroje optické, fotografické, meracie

Dovoz	2012	2013	2014	2015	2016	Index 2016/15	Podiel 2016*
Kap. 90 celkom	1 659	1 231	1 120	794	749	94,3	3,0
Z toho:							
9018 Lekárske nástroje	437	298	278	185	144	77,8	0,6
9026 Merače prietoku	129	104	86	71	92	129,6	0,4
9031 Meracie a kontrolné príst.	123	113	60	43	79	183,7	0,3
9021 Ortopedické doplnky	131	106	91	81	69	85,2	0,3

Zdroj: ŠÚ KZ, údaje v mil. \$

*/podiel na celkovom dovoze KZ v r. 2016

Možnosti exportu slovenskej produkcie:

Prístroje a zariadenia pre zdravotníctvo, chirurgiu, zubné lekárstvo, veterinárnu medicínu (pol. 9018 HS4), rôzne meracie a kontrolné prístroje a zariadenia (9031), prístroje a zariadenia na fyzikálnu a chemickú analýzu (9027), prístroje založené na žiarení alfa, beta alebo gama (9022), regulačné a kontrolné prístroje a zariadenia (9032).

9) Kap. 26: Rudy, trosky a popol

Dovoz	2012	2013	2014	2015	2016	Index 2016/15	Podiel 2016*
Kap. 26 celkom	657	373	532	525	695	132,2	2,8
Z toho:							
2607 Olovnaté rudy	103	100	198	177	221	124,9	0,9
2616 Rudy vzácnych kovov	430	142	218	219	198	90,4	0,8
2608 Rudy s obsahom zinku	11	23	65	71	121	170,4	0,5

Zdroj: ŠÚ KZ, údaje v mil. \$

*/podiel na celkovom dovoze KZ v r. 2016

Možnosti exportu slovenskej produkcie v tejto tovarovej skupine sú veľmi limitované.

10) Kap. 72: Železo a oceľ

Dovoz	2012	2013	2014	2015	2016	Index 2016/15	Podiel 2016*
Kap. 72 celkom	1 314	1 149	1 049	875	657	75,0	2,6
Z toho:							
7216 Uholníky, tvarovky	234	236	207	199	124	62,3	0,5
7210 Ploché valcované výrobky	219	208	142	115	89	77,4	0,4
7208 Ploché valcované výrobky	115	105	100	93	83	89,2	0,3
7228 Tyče zo železa alebo ocele	203	169	129	98	62	63,2	0,2

Zdroj: ŠÚ KZ, údaje v mil. \$

*/podiel na celkovom dovoze KZ v r. 2016

Možnosti exportu slovenskej produkcie:

Ploché valcované výrobky z ocele (pol. 7208 a 7210 HS4), uholníky tvarovky zo železa alebo ocele (7216), železné tyče (7228), vlákna zo železa v zvitkoch (7217).

Okrem uvedených 10 hlavných tovarových skupín kazašského dovozu, ktoré sú usporiadané podľa poradia, ktoré zaznamenali v roku 2016, možno za perspektívne z pohľadu ďalšieho rozširovania komoditného spektra slovenského exportu do Kazachstanu označiť aj tieto tovarové skupiny:

- nábytok, posteľoviny, svietidlá (kap. 94, HS2),
- rôzne chemické výrobky (38),
- kaučuk a výrobky z kaučuku (40),
- papier a lepenka (48),
- cukor a výrobky z cukru (17),
- anorganické chemikálie (28),
- drevo a výrobky z dreva (44),
- obuv (64),
- odevné výrobky (61 a 62),
- hliník a výrobky z hliníka (76),
- sklo a výrobky zo skla (70),
- organické chemikálie (29),
- hračky, detské hry (95).

Perspektívne oblasti rozvoja vzájomných obchodných vzťahov určuje tiež Stratégia rozvoja Kazachstanu do roku 2030 a Strategický plán rozvoja Kazachstanu do roku 2020 (http://www.akorda.kz/en/official_documents/strategies_and_programs). Plán predpokladá

ekonomickú diverzifikáciu a uprednostňovanie nasledovných priorít: spracovanie ropy, budovanie infraštruktúry v sektore ropy a plynu, metalurgia, výroba hotových hutníckych výrobkov, farmaceutický priemysel, obranný priemysel, potravinárstvo, stavebníctvo a výroba stavebných materiálov, energetika, doprava a telekomunikácie. Uvedené plány vlády Kazachstanu, podľa ktorých má byť do roku 2020 zvýšený podiel nesurovinového exportu z 10% na 75%, si vyžadujú masívne investície do modernizácie technologickej a priemyselnej základne. V tejto oblasti sa vytvára značný priestor pre slovenské spoločnosti v oblasti dodávok technologických zariadení pre rôzne sektory priemyslu.

Podnikateľské subjekty zo SR sa môžu v Kazachstane zapojiť do projektov týkajúcich sa rozvoja a modernizácie infraštruktúry (železnice, rozvodné energetické siete, dopravné komunikácie). Plánované a rozpracované sú významné investície do rozvoja dopravnej infraštruktúry financované zo zdrojov medzinárodných finančných inštitúcií, ako aj z prostriedkov Národného (ropného) fondu. Zaujímavé sú takisto investičné projekty zamerané na výstavbu malých vodných elektrární, fotovoltaiických a veterných elektrární, ako aj ďalších projektov v oblasti energetiky. Zaujímavou oblasťou pre slovenské spoločnosti je strojárstvo, výroba stavebných materiálov, dopravné a logistické služby, polygrafia, baliarenské stroje, spracovanie poľnohospodárskych produktov, ale aj inovatívne oblasti (zelené/ekologické technológie, čističky vôd, likvidácia odpadu).

Vzhľadom na **zákonnú úpravu o povinnom kazašskom obsahu** (podľa platnej legislatívy sa pri verejných obstarávaníach, obstarávaní spoločností s väčšinovým podielom štátu alebo štátneho fondu Samruk-Kazyna, ako aj pri investíciách v oblasti ťažby nerastných surovín uprednostňuje tovar kazašského pôvodu, resp. sa stanovuje jeho minimálny podiel na investícii) nie je jednoduchou záležitosťou pre zahraničnú firmu presadiť sa priamymi dodávkami hotovej produkcie. Jedným zo spôsobov, ako môžu slovenské spoločnosti riešiť vzniknutú situáciu a využiť ju vo svoj prospech, je vytváranie spoločných podnikov s kazašským partnerom pri dodávkach výrobných technológií, keď sa časť výroby presunie na územie Kazachstanu. Vytváranie výrobných prevádzok v Kazachstane je potrebné vnímať ako spôsob prieniku na širší trh Strednej Ázie a s ohľadom na členstvo krajiny v Eurázijskej ekonomickej únii aj na trh prihraničných oblastí Ruskej federácie.

Prehľad investičných projektov v oblasti priemyselných inovácií:

http://invest.gov.kz/uploads/files/2017/04/19/industrial_innovation_projects_en.pdf

Plán rozvoja infraštruktúry na roky 2015-2019:

https://primeminister.kz/en/page/view/gosudarstvennaya_programma_infrastruktornogo_razvitiya_nurli_zhol_na_2015_2019_godi

Databáza investičných projektov Ministerstva pre investície a rozvoj KZ:

<http://baseinvest.kz/project>

V.3 Marketingová stratégia pri vývoze do teritória

Kazachstan je krajina geograficky pomerne vzdialená od Slovenska (bez priameho spojenia) s obrovskými rozmermi (9. najväčšia krajina na svete, vzdialenosť medzi Astanou a Almaty je 1 340 km), s čím prirodzene súvisia aj **vyššie prepravné náklady a náročnejšia komunikácia s obchodnými partnermi**. Funguje v inom systéme ekonomických a colných vzťahov (EEÚ), preto tu treba dôsledne sledovať všetky tarifné a netarifné prekážky obchodu. Vzájomná obchodná výmena v súčasnosti nie je na vysokej úrovni, podobne ako klesajú aj celkové dovozy, vrátane EÚ a potenciálny slovenský záujemca o vývoz produkcie do Kazachstanu musí počítať s tým, že jeho úsilie nemusí byť ihneď odmenené úspechom vo forme podpísaného dlhodobého kontraktu.

V priestore, keď celkový objem slovenského vývozu do Kazachstanu sa pohybuje na úrovni 12 mil. € ročne, **nemožno v prvej fáze počítať s realizáciou veľkých finančne**

lukratívnych objednávok, miestny trh na to pravdepodobne nie je pripravený. Keby bol, už by tu boli iné firmy z EÚ, čo nemožno pozorovať (dovoz z krajín EÚ v roku 2016 poklesol o 16 %). Podmienka tzv. kazašského obsahu pri realizácii väčších projektov celú situáciu ešte komplikuje. So všetkými uvedenými skutočnosťami musí počítať marketingový pracovník slovenskej firmy, ktorý si v prvom rade musí urobiť dôkladnú analýzu trhového segmentu, o ktorý má záujem (domáca výroba, vývoz/dovoz danej tovarovej skupiny, tarifné a netarifné prekážky obchodu, distribučný systém, požiadavky na záručný a pozáručný servis). Návratnosť vstupnej investície do prvého prieskumu trhu sa pritom môže natiahnuť na dlhšie časové obdobie, pokiaľ ide o výrobok alebo zariadenie vyžadujúce si náročnejšiu miestnu (EÚ) certifikáciu alebo iné povolenia podmieňujúce prepustenie tovaru do vnútorného obehu.

Pri predaji tovaru do Kazachstanu sú najdôležitejšie osobné kontakty s čo možno najširším zázemím. Astana je síce hlavným mestom, ale veľa dobrých firiem má svoje sídlo stále v Almaty. Nie je vhodné spoliehať sa iba na e-mailovú komunikáciu a informácie z internetových stránok prípadne zasielanie faxov. Ponuky treba zasielať v ruskom jazyku, ktorý je uprednostňovaný v obchodnom styku pred anglickým jazykom. Môže sa stať, že ponuka zaslaná slovenskou firmou nezaujme potenciálneho partnera a v tom prípade nemožno očakávať od neho žiadnu reakciu.

Veľkoobchodné a maloobchodné reťazce sa v Kazachstane vytvárajú iba pomaly, hlavne kvôli obrovským vzdialenostiam medzi jednotlivými centrami s relatívne nízkym počtom obyvateľov komplikujúcim fungovanie spoločností, ktoré by pokrývali celú krajinu. Absencia viacerých nadnárodných maloobchodných sietí a ich systému dodávateľov robí vstup nového produktu na trh relatívne jednoduchším. V krajine pôsobí niekoľko obchodných sietí: Metro (7 obchodov a 5 skladov, 950 zamestnancov), Gros, Ramstore, SM Market, Vester. Spoločnosť Carrefour plánovala investovať celkovo 13 mil. € do otvorenia 3 supermarketov v Astane a Almaty. Svoj prvý supermarket, ktorý bol otvorený v Almaty, však za pomerne nejasných okolností rozhodla zatvoriť 02.07.2017. Z kazašského retailového trhu sa stiahli už aj ďalšie spoločnosti ako Green alebo ruská obchodná sieť „Piateročka“.

Účasť na výstavách a veľtrhoch v Kazachstane patrí medzi odporúčané spôsoby prieskumu trhu, nadviazania kontaktov s potenciálnymi partnermi, ako aj oboznámenia sa s prípadnou domácou konkurenciou. Výstavné akcie, hlavne v Almaty, predstavujú spravidla úspešnú cestu pre vstup na domáci trh, lebo na rozdiel od Európy, kde význam výstav postupne upadá, účasť na veľtrhoch v Kazachstane možno považovať za užitočnú formu nadviazovania kontaktov a získavania aktuálnych informácií o situácii v danom trhovom segmente. Jedným z hlavných dôvodov je skutočnosť, že kazašské firmy uprednostňujú osobný kontakt s partnerom a pokiaľ sa dá, aj s jeho produkciou ešte predtým, než sa rozhodnú pristúpiť ku konkrétnym rokovaniam o možnostiach spolupráce.

V.4 Praktické informácie pre exportéra a importéra

Občania Slovenskej republiky pre vstup na teritórium Kazachstanu nepotrebujú víza pri pobyte do 30 dní. Aktuálne pravidlá pre cudzincov cestujúcich do Kazachstanu je možné nájsť na <http://mfa.gov.kz/en/visa/index> alebo na stránke Veľvyslanectva Kazachstanu v Prahe www.kazembassy.cz.

Kontaktné údaje Kancelárie Veľvyslanectva Kazachstanu v SR:

Gunduličova 6, 811 05 Bratislava

Tel: +421 232 661 242

Fax: +421 232 661 221

E-mail: kazdip@gmail.com

Dôležité telefónne čísla:

polícia: 102
prvá pomoc: 103
požiarnici: 101
informácie: 169

Colné a devízové predpisy pre cesty do KZ:

Dovoz max. 2 l liehovín, 1000 ks cigariet alebo 1 kg tabaku. Peniaze: pri vstupe a výstupe do/z Kazachstanu netreba deklarovat valutu do hodnoty 3000 \$. Do sumy 10 000 \$, nie je potrebné predložiť pri vývoze valuty potvrdenie o legálnosti jej získania. V prípade krátkodobého pobytu by bez špeciálneho odôvodnenia vyvázaná suma nemala prekročiť hodnotu finančných prostriedkov, ktorá bola uvedená pri príchode. Pri vstupe do krajiny netreba deklarovat zabezpečenie finančných prostriedkov na pobyt, výmena valuty nie je povinná. V prípade vývozu alebo dovozu živých zvierat a rastlín je nevyhnutné mať platné veterinárne osvedčenie. Odporúčame pred cestou overiť aktuálne podmienky cestovania do krajiny na zastupiteľskom úrade Kazachstanu v Bratislave/Prahe alebo na stránke Ministerstva zahraničných vecí Kazachstanu v časti „Vízové a konzulárne záležitosti“: <http://mfa.gov.kz/en/>

Miestna mena, kurz:

1 kazašský tenge (₸) = 100 tiynov

1 \$ = 312,34 ₸; 1 € = 349,21 ₸ (kurz k 31.05.2017),

Miestnu menu ₸ možno meniť na \$ alebo € neobmedzene podľa aktuálneho výmenného kurzu. V miestnych bankách alebo v pobočkách zahraničných bánk si možno za určitých podmienok otvoriť účet. Takisto možno používať štandardné platobné karty (VISA, MasterCard).

Preprava

Auto: Pri ceste autom zo SR je najlepšia trasa Poľská republika, Bielorusko, Ruská federácia (Moskva, Čeljabinsk) – Kazachstan (Petropavlovsk, Astana, Almaty). V Poľsku cez hraničný prechod Terespol – Brest. Je potrebné sa presne informovať o všetkých poplatkoch (vízová povinnosť), ktoré sa vyžadujú pri prejazde Bieloruskou republikou a Ruskou federáciou, pretože pokuty za nezaplatenie sú vysoké. Ak je majiteľom vozidla iná osoba, treba mať splnomocnenie na jeho používanie s overeným prekladom do ruského jazyka. Vyžaduje sa tiež poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, platnú na území Kazachstanu.

Železnica: Kazašské železnice (Kazachstan Temir Žoly) realizujú osobnú a nákladnú prepravu na území Kazachstanu www.railways.kz. Medzi hlavným mestom Astanou a ekonomickým centrom Almaty na juhu krajiny (1,34 tis. km) denne premáva rýchlolok s lôžkovými vozňami. Vlakové spojenie takisto existuje s Moskvou, Novosibirskom, Omskom, Jekaterinburgom, Urumči – Peking (Čína), Biškekom (Kirgizsko), Taškentom (Uzbekistan) a ďalšími centrami regiónu.

Lietadlo: priame letecké spojenie do Astany je možné cez Frankfurt, Moskvu, Kyjev, Varšavu a Budapešť.

Štátne sviatky a dni pracovného pokoja:

1. a 2.1. Nový rok
7.1. pravoslávne Vianoce
8.3. MDŽ
21.-23.3. sviatok Nauryz, sviatok jari - nový rok
1.5. Deň jednoty národu Kazachstanu
9.5. Deň víťazstva
6.7. Deň hlavného mesta
30.8. Deň ústavy RK

1.12. Deň prvého prezidenta
16.-17.12. Deň nezávislosti

V Kazachstane je zaužívaná prax prenosu dní pracovného pokoja v prípade, že vychádzajú na víkend. Časový posun oproti Slovensku je v lete +4 hodiny, v zime +5 hodín.

VI. Zoznam dôležitých ekonomických inštitúcií Kazachstanu

Vládne inštitúcie, ministerstvá

Prezident	http://www.akorda.kz/en
Vláda	http://www.government.kz/en/
Ministerstvo zahraničných vecí	http://mfa.gov.kz
Ministerstvo národného hospodárstva	http://economy.gov.kz/
Ministerstvo pre investície a rozvoj	http://mid.gov.kz
Ministerstvo financií	http://www.minfin.gov.kz
Ministerstvo energetiky	http://energo.gov.kz/
Ministerstvo poľnohospodárstva	http://mgov.kz/

Podnikateľské združenia, zväzy, obchodné komory

Almatská asociácia podnikateľov	www.aapkz.satu.kz
Almatská obchodná a investičná komora	http://alcci.kz/
Asociácia IT spoločností	www.itk.kz
Asociácia KAZENERGY	www.kazenergy.com
Asociácia obchodníkov	www.opensauda.kz
Asociácia poľnohospod., KAZAGROPROM	www.sfk.kz
Asociácia ťažobných spoločností	http://www.agmp.kz/
Banková asociácia	http://www.kba.kz
Dopravno-logistické združenie	www.kazlogistics.kz
Elektroenergetická asociácia	www.kea.kz
Európska podnikateľská asociácia v KZ	http://www.eurobak.kz/
Farmaceutický vestník	http://pharmnews.kz/
Investičná agentúra KAZINVEST	http://www.kazinvest.kz/
Kazašská asociácia cestovného ruchu	www.kaztour-association.com
KAZSERVICE, služby	www.kazservice.kz
Národná komora podnikateľov ATEMEKEN	www.palata.kz
Nár. agentúra pre technický rozvoj	www.natd.gov.kz
Nezávislá asociácia podnikateľov	www.nap.kz
Rada zahraničných investorov FIC	www.fic.kz
Zväz automob. priemyslu KAZAUTOPROM	http://www.kazautoprom.kz/
Zväz strojárskoho priemyslu	www.smkz.kz
Výbor pre tech. reguláciu, metrológiu	https://www.memst.kz/
Združenie finančných inštitúcií	www.afk.kz

Banky

Bank Center Credit	https://www.bcc.kz/en/
Development Bank of Kazakhstan	www.kdb.kz
Eurasian Bank	https://www.eubank.kz/
HALYK Bank	https://www.halykbank.kz/
Islamic Development Bank (IDB)	www.isdb.org
Kazakhstan Stock Exchange (KASE),	http://www.kase.kz/en
Kazkommertsbank	http://en.kkb.kz/
KazExportGarant	www.kecic.kz , www.keg.kz
Kazyna Capital Management, JSC	www.kcm-kazyna.kz

Národná banka Kazachstanu	http://www.nationalbank.kz/
---------------------------	---

Výstavnícke organizácie

Astana Expo	www.astana-expo.com
Atakent-Expo	www.exhibitions.kz
CATEXPO	www.catexpo.kz
ITECA	www.iteca.kz
KAZEXPO	www.kazexpo.kz
TNT Productions	www.tntexpo.kz

Zdroje ekonomických informácií o Kazachstane

Astana Times	http://astanatimes.com/
BNews	http://bnews.kz/en
Daily News KZ	http://www.dailynews.kz/economics/
Express K	https://express-k.kz/news/ekonomika
Finprom KZ	www.finprom.kz
Forbes KZ	https://forbes.kz/news/kazakhstan
Chabar	http://khabar.kz/ru/
i-news KZ	https://i-news.kz/category/4-ekonomika.html
Invest KZ	http://investkz.com/en/
Izvestia KZ	http://www.izvestia.kz/ekonomika/
Kapital	https://kapital.kz/business/
Karavan	https://www.caravan.kz/
Kazachstan 2050	https://strategy2050.kz/ru/news/
Kazakhstan News	http://www.kazakhstannews.net/
Kazakhstan Today	http://www.kt.kz/
Kaznews	http://kaznews.kz/
Kazinform	http://www.inform.kz/
Legislatíva KZ	http://adilet.zan.kz/rus
Legislatíva KZ	http://online.zakon.kz/
Národná banka KZ	www.nationalbank.kz
New Times KZ	http://newtimes.kz/ekonomika
NUR KZ	https://www.nur.kz/
Portál 24 Chabar	www.24.kz
Profit	http://profit.kz/news/business/
Ranking	http://www.ranking.kz/
Štatistický úrad	http://www.stat.gov.kz/
Tengrinews	https://tengrinews.kz/economic/
Vremja	http://www.time.kz/news/main
Zakon KZ	http://www.zakon.kz/news
Zona KZ	https://zonakz.net/

Významné (národné) podnikateľské subjekty

Air Astana, letecká spoločnosť	www.airastana.com
Kazagro, poľnohospodárstvo	www.kazagro.kz/ru
NC "Kazakhstan Engineering", JSC	www.ke.kz
Kazakhstan Temir Zholy, JSC, železnice	www.railways.kz
Kazatomprom, JSC, jadrová energetika	www.kazatomprom.kz
Kazakhtelecom, JSC, telekomunikácie	www.telecom.kz
Kazpost, JSC, poštové služby	www.post.kz
KEGOC", JSC, transport el. energie	www.kegoc.kz
KOREM" JSC, elektrická energia	www.korem.kz
NC "KazMunayGas", JSC, zemný plyn	www.kmg.kz

Národný holding Baiterek	http://www.baiterek.gov.kz/en/
Samruk-Kazyna, investičný fond	www.sk.kz
Samruk-Energy, JSC, energetika	www.samruk-energy.kz
Tau-Ken Samruk JSC, nár. ťažobná spoloč.	www.tks.kz
United Chemical Company, chem. priemysel	www.ucc.com.kz

Databázy kazašských podnikateľských subjektov:

<http://www.businesslist.kz/>
<http://kazakhstan-companies.tsetso.info/>
<http://kazakhstancompanies.com/en/>

Zoznam členov Elektroenergetickej asociácie Kazachstanu (86 firiem):

<http://www.kea.kz/about.php?t=members>

Agentúry cestovného ruchu:

http://www.businesslist.kz/category/Travel_agents

Top 50 súkromných firiem Kazachstanu podľa Forbes

https://forbes.kz/leader/top_50_chastnyih_kompaniy_kazahstana

Top 50 najúspešnejších podnikateľov Kazachstanu 2017

https://forbes.kz/ranking/50_bogateyshih_biznesmenov_kazahstana_-_2017

25 najrýchlejšie sa rozvíjajúcich firiem Kazachstanu

https://forbes.kz/ranking/25_samyih_bystrorastuschih_kompaniy_kazahstana

Informačný portál pre exportérov

<http://export.gov.kz/ru/welcome/exporter>

Informačný portál pre importérov

<http://export.gov.kz/ru/welcome/importer>

Analytický informačný systém TALDAU

<http://taldau.stat.gov.kz/ru/Search/SearchByKeyWord>

Vypracoval: Ján Galoci, radca

Dátum aktualizácie: 16.08.2017